صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

مباحثات

بروز جمعۃ المبارک مورخہ 21 نومبر 1997

بمطابق 20 رجب 1418ھ

جلد ہشتم — شمارہ 11

مندرجات	صفحہ نمبر
1۔ تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ	1
2 ۔ دعائے مغفرت	2
3۔ نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات	10
4۔ اراکین کی رخصت	46
5۔ تحاریک التواء	47
6۔ خصوصی مراعات نہ ہونے کی وجہ سے انڈسٹریل اسٹیٹس میں کارخانوں کی بندش میں اضافہ	52
7 ۔ توجہ دلاؤ نوٹس	58
8۔ تحصیل دفتر لاچی کی تعمیر نو	59
9 ۔ ضلع نوشہرہ کے قیدیوں کے مقدمات کا غیر ضروری التواء	62
10 ۔ بختالی نالہ کی ناقص تعمیر	66
11۔ چھتر پلین تا کوٹ بٹگرام روڈ کی خستہ حالی	68

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس اسمبلی چیمبر واقع خیبر روڈ پشاور میں بروز جمعہ مورخہ 21 نومبر 1997ء بمطابق 20 رجب 1418ھ بوقت دس بجکر تیس منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب ہدایت اللہ خان چمکنی، سپیکر صوبائی اسمبلی مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

أَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیطَانِ الرَّجِیمِ ہ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیمِ ہ

اَوَ لَمۡ یَرَ الۡاِنۡسَانُ اَنَّا خَلَقۡنٰہُ مِنۡ نُّطۡفَۃٍ فَاِذَا ہُوَ خَصِیۡمٌ مُّبِیۡنٌ ہ وَ ضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَّ نَسِیَ خَلۡقَہٗ قَالَ مَنۡ یُّحۡیِ الۡعِظَامَ وَ ہِیَ رَمِیۡمٌ ہ قُلۡ یُحۡیِیۡہَا الَّذِیۡۤ اَنۡشَاَہَاۤ اَوَّلَ مَرَّۃٍ ط وَ ہُوَ بِکُلِّ خَلۡقٍ عَلِیۡمٌ ہ الَّذِیۡ جَعَلَ لَکُمۡ مِّنَ الشَّجَرِ الۡاَخۡضَرِ نَارًا فَاِذَاۤ اَنۡتُمۡ مِّنۡہُ تُوۡقِدُوۡنَ ہ اَوَ لَیۡسَ الَّذِیۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ بِقٰدِرٍ عَلٰۤی اَنۡ یَّخۡلُقَ مِثۡلَہُمۡ ط بَلٰی وَ ہُوَ الۡخَلّٰقُ الۡعَلِیۡمُ ہ اِنَّمَاۤ اَمۡرُہٗۤ اِذَاۤ اَرَادَ شَیۡئًا اَنۡ یَّقُوۡلَ لَہٗ کُنۡ فَیَکُوۡنُ ہ فَسُبۡحٰنَ الَّذِیۡ بِیَدِہٖ مَلَکُوۡتُ کُلِّ شَیۡءٍ وَّ اِلَیۡہِ تُرۡجَعُوۡنَ ہ (پارہ ۲۳ سورۃ یٰس آیات نمبر ۷۷ - ۸۳)

(ترجمہ) کیا انسان دیکھتا نہیں کہ ہم نے اسے نطفے سے پیدا کیا پھر وہ صریح جھگڑالو بن کر کھڑا ہو گیا اب وہ ہم پر مثالیں چسپاں کرتا ہے اور اپنی پیدائش کو بھول جاتا ہے، کہتا ہے کون ان ہڈیوں کو زندہ کرے گا جب کہ یہ بوسیدہ ہو چکی ہونگی اس سے کہو۔ اس سے کہو، انہیں وہی زندہ کرے گا جس نے پہلی مرتبہ اسکو پیدا کیا تھا اور وہ تخلیق کا ہر کام جانتا ہے، وہی جس نے تمہارے لئے ہر بھرے درخت سے آگ پیدا کر دی ہے اور تم اس سے اپنے چولہے روشن کرتے ہو۔ کیا وہ جس نے آسمانوں اور زمین کو پیدا کیا اس پر قادر نہیں کہ ان جیسوں کو پیدا کر سکے، کیوں جبکہ وہ ماہر خلاق ہے جب وہ کسی چیز کا ارادہ کرتا ہے تو اسکا کام بس یہ ہے کہ اسے حکم دے کہ ہو جا اور وہ ہو جاتی ہے پاک ہے وہ جسکے ہاتھ میں ہر چیز کا مکمل اقتدار ہے اور اس کی طرف پلٹائے جانے والے ہو۔

جناب محمد اورنگزیب خان ، عبدالحلیم قصوریہ صاحب کے والد صاحب فوت ہوگئے ہیں'
جناب اگر دعا کرائی جائے۔

(اس موقع پر دعائے مغفرت کی گئی)

جناب عبدالسبحان خان، پوائنٹ آف آرڈر' سر!

جناب سپیکر، جی!

جناب عبدالسبحان خان، قابل احترام سپیکرصاحب! گزارش دا دے چه خمونږ د صوبائی اسمبلئ کارروائی له ټی وی والا هغه کوریج نه ورکوی کوم چه د دے Privilege کیږی - بل چه د کوم ممبرانو نه Individual کومه انټرویو واخستے شی نو هغه دوی په سارهے گیاره ، پونے باره بجےکښ نشرکوی' عام خلق اوده وی نو په اودو خو څوک انټرویو نشی اوریدلے او خلق ترینه نه مستفید کیږی۔ د دے د پاره دا گزارش دے چه تاسو مهربانی اوکړئ او هغوی ته هدایت اوکړئ چه آئنده د پاره د صوبائی چه د دے صوبے د ټولو عوامو چه دا یوه نمائنده اداره ده او دے ته د خلقو سترگے دی۔ چه د دے کارروائی ته کوریج ورکړی۔ تهینک یو سر۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکرصاحب ! دا خبره خو دوی ډیره اهمه اوکړه۔ که سوچ مونږه اوکړو د اسمبلئ څومره اهمیت دے د ټولے صوبے دا یوه اسمبلی ده او د هرے علاقے په دے کښ نمائندگی شته دے خو که مونږه اوگورو په ټی وی باندے، نو ډول سرنا له خو ډیر وخت ورکیدے شی او ډیر اهمیت ورکړے کیږی او کارټونونه چه شروع شی دوه گهنټے، درے گهنټے کارټونونه چلیږی، د هغے ډیر اهمیت دے او د اسمبلئ دومره اهمے کارروایانے دی چه د هغے هیڅ اهمیت نه وی۔ په خبرونو کښ زیات نه زیات یوه خبره غوندے راشی چه د صوبائی اسمبلئ اجلاس اوشولو یا پکښ د یو کس نیم نوم واخلی یا وانخلی۔ بس سپیکرصاحب صدارت اوکړو او خلاصه شی‌خبره۔ نو د دے د پاره پکارخو دا وه چه دوی صوبائی ټی وی ا ستیشن

کم از کم څه لس پنځلس منټه د دے د پاره ټائم ورکولے په ځائے د دے چه دوی دولکو له زیات وخت ورکوی نو دے له دِ زیات وخت ورکوی۔ شکریه جی۔

جناب سپیکر، دانفارمیشن منسټر صاحب څه شو لو؟

جناب ہمایون سیف اللہ خان، پوائنٹ آف آرڈر!

جناب سپیکر، جی۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان، جناب سپیکرصاحب کل میں نے یہاں کہا تھا کہ میں آپ کے پاس سپریم کورٹ فل بنچ کا وہ فیصلہ لاؤں گا اور وہ میں لایا ہوں جناب! راوړے مے دہ جی۔ صرف خما درے سوالونه دی جی کہ سرتاج عزیز صاحب نے کیوں اس سرچارج اور ایڈیشنل سرچارج کو علیحدہ رکھا؟ نمبر 2 ' اسے کس نے کہا تھا؟ نمبر 3 ' اب ایک سال ہو گیا ہے اور حکومت نے کیا ایکشن لیا ہے جی؟ میرے یہ تین باتیں ہیں جناب!

جناب سپیکر، دا یوه خبره خو ورومبے حل شی کنه جی

جناب ہمایون سیف اللہ خان، نورے خبرے به شاته کوؤ جی دا مے راوړے دے، دا ورکوم جی۔

جناب سپیکر، دا ورکړنی جی---- (شور)

جناب سپیکر، جی آنریبل انفارمیشن منسټرڅه فرمائی د دے عبدالسبحان خان په خدمت کښ۔

Mr.Bashir Ahmad Bilour:(Minister for Law & Parliamentary Affairs)

On behalf of Information Minister Mr Speaker Sir!

دا چه دوی کومه خبره اوکړه دا بالکل ټهیک خبره ده او بله ورځ هم تاسو دا پوائنټ په اسمبلئی کښ آوټ کړے وو او منسټر صاحب دا Commitment کړے وو چه زه به د هائی اتهارټی سره خبره کوم او زه

دےھاؤس تہ تسلی ورکوم چہ زہ بہ پہ Tea break کښں د جنرل منیجر سرہ ہم خبرہ اوکرم او کوشش بہ کوؤ چہ د سید مشاھد حسین سرہ ہم پہ دے باندے خبرہ اوکړو جی۔

جناب سپیکر، گورنی جی د ممبرانو دا گلہ خو بالکل صحیح دہ چہ پہ پاؤ کم دولس بجے نے ښانی د دے نہ خو ښہ دہ چہ ھدو ښاینی نے نہ او ھغہ پیسے دِ نہ ضائع کوی، جمع دِ کړی، پہ ځہ بل ځہ کښں دِ پکارشی او صرف دومرہ کار بہ وی کہ ھاؤس مونږ سرہ رضا کیږی نو ځما خو خپل بیا دیر Extreme step دے۔ زہ خو دا وایم چہ کہ دا طریقہ وی نو In future بہ مونږ بالکل پی ټی وی والا دلتہ کښں نہ پریږدو۔ We will not allow them یا خو بہ پہ دے عمل کوی گنی دوی بہ بالکل نہ راځی۔ کہ In case you agree with me بیا خو دا یو Breach of privilege دے چہ مونږہ تاسو پہ خبرنامہ کښں دومرہ نظرانداز کوی۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور، جناب سپیکر صاحب! زہ یو عرض کوم دومرہ Extreme تہ د تلو نہ مخکښں بہ د ھغوی سرہ خبرہ اوشی چہ بیا د ھغوی Reaction ٹھیک نہ وی بیا بہ مونږ دا کارروائی اوکړو۔

جناب سپیکر، د ھاؤس دا Sentiments بہ ورتہ Convey کړنی چہ دا کار دے۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور، دا بہ ورتہ اُووایو چہ دا پوزیشن دے دا بہ فیډرل گورنمنٹ تہ اُووایو۔ مونږ بہ ورتہ اُووایو، خبرہ بہ ورسرہ اوکړو۔ چہ ھغوی داسے ھم ھغہ شانتے حالات وی نو بیا ستاسو دا فیصلہ چہ دہ، دا بالکل صحیح دہ۔

حاجی محمد عدیل (ڈپٹی سپیکر)، جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر! محترم وزیر صاحب جو بات کر رہے ہیں، یہ بات تو کئی دفعہ ہو چکی ہے کہ ان سے بات ہوجائیگی۔یہ اس اسمبلی میں ہوئی ہے، پچھلے سیشن میں ہوئی ہے، پچھلی اسمبلیوں میں ہوئی ہے یہ تو ایسے ہی

دل بہلانے والی بات ہے۔ بشیر خان کو پتہ ہے اور میں یہ سمجھتا ہوں کہ آپ کو جو بھی فیصلہ کرنا ہے وہ آج ہی کرلیں۔

جناب سلیم سیف اللہ خان، جناب سپیکر! اگر میرے بھائیوں کو اورمحترمہ بی بی صاحبہ کو یاد ہو تو جب میاں نوازشریف صاحب پنجاب کے وزیراعلیٰ تھے۔ تو اس وقت ان کو بھی پی ٹی وی سے یہ شکایت تھی اور شاید اس وقت کی صوبائی حکومت نے اپنا ٹیلی ویژن شروع کرنے کا کہا تھا یہ میری ایک تجویز ہوسکتی ہے کہ اگر وہ ہمیں وقت نہیں دیتے ہیں تو صوبائی حکومت اپنا ٹیلی ویژن نیٹ ورک اس کو شروع کرے۔ میں تو یہ تجویز پیش کرتا ہوں۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکرصاحب! دوی ډیره ښه خبره اوکړه خو یوه خبره به ورته زه یاده کرم-بی بی ته یاده ده چه ------ (قطع کلامی)

جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ، جناب سپیکر! دا یوه اهم خبره ده او په هر دور حکومت کښې هم دا د اپوزیشن د طرف نه راغلې او اوس خو ماشاء الله دا د Treasury Benches د طرفه هم په دے باندے راغلے او ستاسو Observationsډیر صحیح دی چه دلته کښې چه کومه کارروائی کیږی، دا د دے صوبے د مفادو د پاره او دا د دے صوبے د خلقو حق دے چه هغوی Elected representatives چه کوم دی، چه هغوی څه خبره کړی وی، څه کارروایئی کړی وی په دے اجلاس کښې نو چه هغه هغوی ته اورسیږی- په ریډیو به کیدے شی لږورکوئ خو ډیر خلق ریډیو نه اوری- تیلیویژن نن سبا هر څوک گوری نو خما به دا تجویز وی، ستاسو خبره خو ډیره مناسب ده خو یو Unanimous Resolution دِ دا Provincial Assembly پاس کړی چه بهانی مونږه د دے نوټس اخلو- چه دا د دے صوبانی اسمبلئ سره زیاتے کیږی او که د هغے نه وروستو که هغه اُونشی نو خما خیال دے د هغے نه پس دے بل اقدام، څنگه چه تاسو تجویز کړے دے هغه دے واخستلے شی-

بیگم نسیم ولی خان، محترم سپیکر صاحب! زه ډیره زیاته مشکوره یمه د آفتاب خان چه هغوی ډیر معقول تجویز پیش کړے دے۔خما خیال دے یو قرارداد جوړ کړنی او قرارداد پیش کړنی چه اسمبلی ئے متفقه طورپاس کړی۔ څکه چه څنګه چه حاجی عدیل اُوونیل چه دا خو هره ورځ خبرے دی، په دے ضمن کښې دومره هم شوے ده چه یو وخت کښې مونږ دا ممبران د ټیلیویژن اسټیشن پورے تلی وو او هلته مونږ احتجاج هم کړے دے۔نو دا خو تش په احتجاجونو نه کیږی خو بیا به دغه قرارداد پاس کړو او بیا د دے رزلټ ته اوګورو، که او نه شولو نو بیا چه دا ستاسو کومه طریقه ده بیا ورسره هم دغه اوکړنی۔ ډیره مننه۔

جناب سپیکر، بس ټهیک ده که هاؤس غواړی د Rule suspension د پاره دے خبره اوکړی او Rule 123 به Suspend کړو۔

جناب ہمایون سیف اللہ خان، پاس کړنی کنه، نور پرے څه بحث کوو، پاس ئے کړنی ټول ئے غواړی کنه جی------(قہقہے)

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! زه ستاسو په Through هاؤس ته خواست کوم----   (قطع کلامی)

(قطع کلامی)

حاجی محمد عدیل، جناب سپیکر! کیا میں آپ سے متعلقہ Rule کی Suspension کی درخواست کرسکتا ہوں تاکہ ایک Verbal resolution میں پیش کردوں۔ آپ ہاؤس سے پوچھ لیں۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that Rule 123 may be suspended? . Haji Mohammad Adeel may be allowed to move a verbal resolution.

(The motion was carried)

حاجی محمد عدیل، Yes ' جناب سپیکر! میں مشکور ہوں-یہ اجلاس -------(قطع کلامی)

جناب سپیکر، ورومبی پرے زہ خپل رولنگ ورکرم-

حاجی محمد عدیل، بنہ جی---------- (قہقہے)

Mr. Speaker: Is it the desire of the House, as I have already submitted before you, that Rule 123 may be suspended?.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: Rule 123 is suspended and Haji Mohammad Adeel is allowed to move a verbal resolution.

جناب عبدالسبحان خان، پوائنٹ آف آرڈر!

جناب سپیکر، جی-

جناب عبدالسبحان خان،قابل احترام سپیکرصاحب! بنہ به نه وه چه دوه درے کسان ملگری ناست وےاو دا Resolution ئے Adopt کړے وے-

جناب سپیکر، بیا به ئے په Written words کښې راولي کنه جي-

جناب عبدالسبحان خان، بنه جي-

حاجی محمد عدیل ، جناب سپیکر! یہ ایوان صوبائی حکومت سے درخواست کرتا ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے مطالبہ کرے کہ پاکستان ٹیلیویژن کارپوریشن اس ایوان میں کی گئی کارروائی کو پورے طور پر اپنے پروگراموں اورخصوصاً خبرنامے میں پیش کیوں کرتا - یہ ایوان یہ بھی مطالبہ کرتا ہے کہ اگر آئندہ اس ایوان کی کارروائی پوری طرح پاکستان ٹیلیویژن اپنے پروگراموں اور خبرنامے میں پیش نہیں کرے گا تو یہ ایوان متفقہ طور پر صوبائی حکومت سے درخواست کرے گا کہ وہ ایک صوبائی ٹیلیویژن نیٹ ورک کا اجازت نامہ حاصل کرے۔ شکریہ۔ (تالیاں)

جناب خورشید اعظم خان، جناب سپیکرصاحب! کافی عرصہ سے ہم اسمبلی میں ہیں اور آپ کی اسمبلی کی زیادہ تر کارروائی جو چل رہی ہے وہ پشتو میں ہے لہذا آپ مہربانی

کرکے یہاں ہندکو ترجمہ کا کوئی ضروری انتظام کروائیں کیونکہ ہزارہ ڈویژن سے کافی ممبر ہیں۔ تو آپ مہربانی کرکے ہندکو کے ترجمے کا بھی کوئی بندوبست کریں۔

جناب سپیکر: ترجمہ کیږی - تولہ ترجمہ کیږی -

جناب خورشید اعظم خان: ہندکو کے لئے ترجمہ نہیں ہے۔

جناب سپیکر: هندکو کښې -

جناب بشیر احمد بلور (وزیر قانون و پارلیمانی امور): سپیکرصاحب! پوائنٹ آف آرډرمخکښې پہ دے باندے د هاؤس نہ تپوس اوشی نو دے دا قرارداد (قطع کلامی) جناب خورشید اعظم خان: چونکہ زیادہ کارروائی جو ہوتی ہے جناب وہ پشتو میں چلتی ہے - آپ جو بولتے ہیں یا ہمارے منسٹر صاحبان بھی جو بولتے ہیں تو ہمیں بالکل سمجھ نہیں آتی ہے کہ یہ کیا کہہ رہے ہیں یا کیابات ہورہی ہے--- (شور)

حاجی محمد عدیل (ڈپٹی سپیکر): میں محترم ممبر صاحب سے درخواست کرتا ہوں کہ میری قرارداد پر پہلے فیصلہ کرالیں اس کے بعد ہندکو کے بارے میں بات کریں گے ۔

جناب علی افضل خان جدون: جو بات آنریبل ممبر صاحب نے کی ہے میں بھی آپ کی وساطت اور اجازت سے اس بات کی حمایت کرتا ہوں ۔

جناب سپیکر: ریزولوشن کی بات-------(قطع کلامی)-------

جناب علی افضل جدون: جی ریزولوشن کی بات ' جناب یہ آپ کا Unanimous فیصلہ ہے ' حزب اختلاف بھی آپ کے ساتھ اور یہ ایوان بھی آپ کے ساتھ ہے ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ہاؤس سے پوچھ تو لیں ۔

جناب علی افضل خان جدون: اچھا جی ' پہلے ہاؤس سے پوچھ لیں اور پھر اس بات کا فیصلہ کریں گے ۔ آپ کی بات مان لیتے ہیں کیونکہ سارے ہی آپ کے ہیں ۔

جناب غفور خان جدون: جناب سپیکرصاحب! دے بارہ کښې یوخبرہ کوم۔ عرض دا دے جی------ (قطع کلامی)

ایک آواز: ولے تاسو خفہ کرے دے دا سرے۔

جناب غفور خان جدون: نه نه جی ۔ دے بتی وی د 45-11 باندے پنځلس منټه بیګاه د شپے کوریج ورکړے دے ٬ټائم ورله بدل کړے ۔ 45-11 باندے نے څوک ګوری نه او څوک نے اوری نه ۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور: داسے بنه نه ده چه په نیوز کښې نے راولو۔

جناب غفور خان جدون: نیوز کښې نه جی بل دا 45-11 ټائم نه دے٬ ټائم ورله د پانچ او د چه بجے مینځ کښې مقرر کړے چه خلق نے اوریدے شی ۔ هغه ټائم هم ورله تعین اوکړنے 45-11 باندے نے څوک اوری ۔ پنځلس منټه بیګاه ما په خپله اوریدلے دے ۔

جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ: حاجی عدیل صاحب چه کوم قرارداد پیش کړے دے مونږه د هغے مکمل Support کوو ۔

جناب علی افضل خان جدو ن، جناب والا ! میں تھوڑی سی یہ گزارش کرونگا ٬ میں آپ کی اس بات پر مکمل طور پر اعتماد کرتا ہوں -------- (قطع کلامی) ---------

جناب سپیکر: پہلے میں جی یہ ---------(قطع کلامی) -------

جناب علی افضل خان جدون: اسی قرارداد کی جناب سپیکر٬ اسی قرارداد کے متعلق تاکہ اس کا کوئی Logical نتیجہ نکلے۔ مکمل بائیکاٹ ٬ آپ کا حکم سر آنکھوں پر٬ درست ہے اس سے انکی آنکھیں کھلیں گی ۔بھائی پہلے بات سنیں ۔ مگر یہ جو آپ نے قرارداد پیش کی ہے یہ واقعی بڑی موثر ہے اور جہاں تک پروگرام کی تفصیل کی بات ہے تو آپ اپنی اہم قرارداد میں یہ لکھ دیں کہ ہماری خبریں ٬خبرنامہ یا جو ہمارے کچھ ڈراموں کا پروگرام ہوتا ہے ان میں دکھائیں پھر آپ سے میری یہ گزارش ہوگی کہ پی ٹی وی کے حکام آپ سے رابطہ رکھیں تاکہ آپ کی جو کمیٹی ہے ان سے مل کر ٬ وہ واضح اپنی کچھ مشکلات بتائیں گے ٬ اور آپ ان کو سنیں گے اور اپنی ضروریات ان کو بتائیں گے پھر اس کے مطابق آپ کے پروگرام کا وقت طے ہوگا کیونکہ اگر پہلے ہم نے پروگرام کا وقت طے کردیا تو پھر ان کو بھی اور آپ کو بھی قدرے مشکلات کا سامنا

ہوگا۔ بہتر یہ ہوگا کہ آپ کی طرف سے انکو طلب فرمایا جائے وہ ایوان میں آئیں پھر آپ ان سے مل کر جو فیصلہ کریں گے پروگرام کے ٹائم کا وہ ہمارے لئے حتمی فیصلہ ہو گا۔

جناب سپیکر، بھئی اب تو Resolution پیش ہو چکا ہے اور Move ہو چکا ہے۔ اب تو میں Put کرونگا۔ I am bound under the law and rules to put it **before the House . Is it the desire of the House that the resolution moved by Haji Muhammad Adeel, MPA Deputy Speaker may be passed?**

(The motion was carried).

Mr Speaker: " Ayes" have it . The resolution is passed unanimously.

نشان زدہ سوالات اور ان کے جوابات

Mr.Speaker: Honourable Najmuddin Khan MPA to please ask his Question No 56.

وزیر قانون و پارلیمانی امور، پوائنٹ آف آرڈر سر۔

جناب خورشید اعظم خان، پوائنٹ آف آرڈر ۔

جناب محمد طارق خان سواتی، پوائنٹ آف آرڈر سر۔ جناب سپیکر! ایک معزز رکن نے ایک تجویز پیش کی ہے تو اس پر بھی آپ رولنگ دیں ۔یہ بھی بات ہے کہ ہم پشتو بول نہیں سکتے، سمجھتے ہیں لیکن بعض پشتو ایسی------ (قطع کلامی)

جناب سپیکر، آپ پوائنٹ آف آرڈر دوبارہ کریں جی۔ کیا ہے جی؟

جناب خورشید اعظم خان: میں نے کہا ہے کہ اسمبلی کی جو کارروائی چلتی ہے اس میں پشتو زبان زیادہ استعمال کی جاتی ہے جو ہمیں بالکل سمجھ نہیں آتی کہ کیا بات ہورہی ہے یا کیا کارروائی ہورہی ہے ' اس لئے میں نے کہا ہے کہ ہندکو کا ترجمہ کیا جائے ۔ کیونکہ یہ

ہماری مادری زبان ہے کم از کم ہمیں اس کی سمجھ تو آنی چاہئے نہ جناب۔

جناب وجیہہ الزمان: سر! ایک گزارش کرنا چاہوں گا کہ ہزارہ ڈویژن سے ---(قطع کلامی)

جناب سپیکر: رولز میں تو صرف تین زبانیں ہیں ایک اردو ہے' ایک انگلش ہے اور ایک پشتو ہے۔ ابھی تک ہندکو کا Provision ---- (قطع کلامی)

جناب وجیہ الزمان: جناب سپیکر صاحب! ہزارہ ڈویژن سے کافی ممبران یہاں اسمبلی میں بیٹھے ہوئے ہیں تو ان کا بھی حق بنتا ہے' کم از کم یہ بھی آپ کریں -----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: آپ Amendment move کریں جی ---- (قطع کلامی)

جناب وجیہ الزمان: ہزارہ ڈویژن کے لئے بھی کچھ نہ کچھ ---- (قطع کلامی)

جناب سپیکر: بات سنیں جی۔ آپ رولز میں Amendment move کریں رولز میں آجائے تو بالکل ہم کریں گے جو زبان بھی آپ کہیں گے۔

جناب خورشید اعظم خان: اردو بھی سمجھ نہیں آتی ہے۔ آپ زیادہ تر پشتو میں بات کرتے ہیں ہمیں بالکل سمجھ نہیں آتی منسٹر صاحبان بھی پشتو میں بات کرتے ہیں اور جب آپ پشتو میں بات کرتے ہیں تو ہمیں بالکل سمجھ نہیں آتی۔

جناب فرید خان طوفان (وزیر بلدیات): جناب سپیکر صاحب! خورشید اعظم صاحب کی بات درست ہے -------- (قطع کلامی) -------

میاں ولی الرحمان: جناب سپیکر جو آپ نے کہا ہوتا ہے بالکل وہ ہمیں اخبار سے پتہ چلتا ہے۔ لیکن جس وقت آپ پاس کرتے ہیں ہمیں کوئی پتہ نہیں ہوتا۔ میں اس بات کی تائید کرتا ہوں ------ (تالیاں)

جناب اکرم خان درانی: جناب سپیکر صاحب! دوی ته د هغے خبرے پته وی چه کومه دلته پاس کیږی خو هسے پرے خاموشه شی۔

جناب وجیہ الزمان: جناب سپیکر! ایک گزارش کرنا چاہونگا۔ میں خورشید اعظم کی بات سے اتفاق کرتا ہوں اور ہاؤس سے یہ اپیل کرتا ہوں کہ ٹھیک ہے اگر آپ پشتو بولنا

چاہتے ہیں تو ہمیں کوئی اعتراض نہیں ہے لیکن کم از کم آپ اس کا جواب اردو میں دے دیا کریں تاکہ ہم سمجھ سکیں کہ Question کیا ہوا ہے۔

جناب سپیکر: میری بات سنیں ۔ قانون ایک ایسی چیز ہے کہ اس کے برعکس جانا غلط بات ہے ۔ اب قانون میں جو ہے 'رولز میں تین زبانیں ہیں' ایک اردو ' ایک پشتو اور ایک انگریزی ۔ اگر آپ ہندکو' سرائیکی ---- (قطع کلامی)----

جناب وجیہ الزمان: اردو' گزارش ہے جناب۔

جناب سپیکر: یا ہزارہ والی جو زبان بھی لانا چاہتے ہیں ou please move an Y amendment اس طریقے سے آئیں ۔ اس طریقے سے نہیں ہو سکتا ہے کہ ایک کہے کہ اردو بولے اور ایک کہے کہ ہندکو---- (قطع کلامی)

جناب وجیہ الزمان: سر! میری گزارش آپ نہیں سمجھے ہیں ۔

جناب سپیکر: ایسے لوگ بھی بیٹھے ہوئے ہیں کہ جو اردو بھی نہیں سمجھتے ۔

جناب وجیہ الزمان : ویسے اردو تو تقریباً سب ہی سمجھتے ہونگے ۔

حاجی محمد یوسف خان: جناب سپیکر! لږ غونډے غلط فهمی ده، دا ترجمه په اردو کښې کېږی خو دوی هغه هید فون غوږ ته نه اچوی هغه دِ غوږ ته اچوی نو خبره به حل کېږی خکه چه ترجمه خو Already کېږی ۔

جناب علی افضل خان جدون: سر! میری گزارش یہ ہے کہ ایوان کی یہ --------

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: وہ اُردو کی بات تو نہیں کر رہے ہیں' وہ تو ہندکو کی بات کر رہے ہیں۔

جناب علی افضل خان جدون: جناب سپیکر! گزارش یہ ہے کہ معزز ممبر کا زبان کے بارے میں یہ نظریہ نہیں ہے غالباً انکی ایک مشکل ہے کہ وہ اردو میں تقریر تو کرسکتے ہیں مگر وہ پشتو کی کچھ باتیں سمجھتے ہیں کچھ نہیں سمجھ سکتے تو اس صورت میں انہوں نے یہ کہا تھا کہ ایوان کی کارروائی کو بہتر سمجھنے کے لئے انہیں سمجھا جائے ۔ انہوں نے ہندکو کہا ہے ۔ میں یہ عرض کرونگا کہ اگر یہ رولز کی' ہم یہ نہیں چاہتے ہیں کہ یہاں زبانوں کے

جھگڑے بنتے رہیں ہمارا سب کا ایک صوبہ ہے ہمیں ایک دوسرے کی زبانوں کو سیکھنا بھی چاہیے۔ میری یہ گزارش ہوگی کہ اُردو بھی آپ کی Proferntial' ترجیحی زبان آپ کی اُردو ہے یا انگریزی میں بھی بات ہوتی ہے کارروائی میں تو اردو کا جہاں تک مسئلہ ہے تو اس میں آپ کے پاس یہ سسٹم ہے Translating کا سسٹم تو کم ازکم جب تک وہ دوسری قرارداد پیش نہیں ہو جاتی ہے ہندکو کی اور وہ منظور نہیں ہو جاتی اور اس پر کوئی لائحہ عمل طے نہیں ہو جاتا تو میری آپ سے یہ گزارش ہوگی کہ اردو کا ترجمہ بھی ساتھ ساتھ جاری رہے تاکہ معزز ممبر جو بات کہہ سکیں وہ ان تک پہنچ سکے۔

جناب سپیکر: وہ تو باقاعدہ ہو رہی ہے۔ آپ ہیڈ فون استعمال کیا کریں ناں۔

جناب علی افضل خان جدون: ہیڈ فون تو جناب ہیں ہی نہیں تو کہاں سے استعمال کریں۔نہیں ہیں جناب۔ وہProvide کریں۔ یہ سسٹم لگا ہوا ہے لیکن ہیڈ فونز نہیں ہیں۔

جناب سپیکر: اچھا ٹھیک ہے - I agree with you, in future اسی طریقے سے ہوگا۔

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! میں آپ کی وساطت سے ایوان کی توجہ اس بات کی طرف دلانا چاہتا ہوں کہ 1991 میں پیر صابر شاہ صاحب نے ایک موشن پیش کیا تھا کہ ایوان کی کارروائی ہندکو زبان میں بھی ہونی چاہیے۔ اس وقت کے سپیکر صاحب نے ایک کمیٹی بنائی تھی جس میں پیر صابر شاہ صاحب بھی اس کمیٹی کے رکن تھے۔ اس کمیٹی نے یہ رپورٹ دی تھی کہ چونکہ ہندکو زبان کی سکرپٹ کا مسئلہ ہے اور اس کی تحریر اتنی تیزی سے نہیں ہوسکتی جس تیزی سے رپورٹنگ کی جاتی ہے '۔ اس لئے اسکی Translationبھی تیزی سے نہیں ہوسکتی تو اس کمیٹی کی رپورٹ جس میں پیر صابر شاہ صاحب اس کے رکن تھے تو یہ مسئلہ پھر ختم ہوگیا تھا۔ جب تک ہم ہندکو زبان کو ترقی نہ دیں اس وقت تک اس کی تحریر اور Translation کے لئے بہت مشکلات ہیں۔ تو بہتر یہ ہے کہ پہلے حکومت ہندکو زبان کو ترقی دے ' اسکی تحریر کو ترقی دے ' اسکی ٹرانسلیشن کو ترقی دے تو پھر اس کے بعد کوئی حرج نہیں ہوگا کہ اگر یہ بھی شامل کرلی جائے ان تین زبانوں کے ساتھ۔

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! بات یہ ہے کہ میرے بھائیوں نے جو بات کی ہے تو ان کو مشکلات ضرور ہونگی لیکن یہ رولز میں Amendment کے بغیر نہیں ہو سکتی۔ یہ Amendment میں نے 1985 میں دی تھی ہندکو زبان کے لئے ۔ پھر اس وقت وہ کمیٹی میں بھی گئی تھی اور میرے ہزارہ کے بعض دوستوں نے اس کی مخالفت کی تھی --------

جناب خورشید اعظم خان: پوائنٹ آف آرڈر سر۔

جناب سپیکر: یہ بھی پوائنٹ آف آرڈر پر کھڑے ہیں ۔

جناب پیر محمد خان: ہزارہ کے بعض دوست تھے میرے جنہوں نے مخالفت کی تھی کہ ہندکو زبان کی ضرورت نہیں ہے۔ انگلش ہمارے لئے کافی ہے ۔ سر! علاؤالدین باچہ کی نگرانی میں یہ کمیٹی بنی تھی اس لئے اس کمیٹی نے اس کو واپس کر دیا تھا۔

جناب خورشید اعظم خان: سر! گزارش یہ ہے کہ میں اب کی بات کر رہا ہوں پہلے کی بات ہم نہیں کر رہے ہیں۔ یہ جو ابھی ابھی بات ہوئی ہے آج کی جو بات ہو رہی ہے ۔

جناب وجیہ الزمان: اس میں ہندکو Totally ایک نیا Issue ہے جبکہ اردو کی Provision ہمارے رولز میں موجود ہے۔ اس لئے میں نے گزارش کی تھی کہ کسی کو اگر اردو نہیں آتی تو بے شک وہ پشتو بولے ہم سمجھ لیتے ہیں' ہم گزارہ کر لیتے ہیں لیکن بعض اوقات کچھ باتیں سلپ ہو جاتی ہیں جس سے پوری بات ہم اخذ نہیں کرسکتے کہ بات کیا ہوئی ہے ۔ اس لئے اگر آپ جواب اردو میں دیں گے تو ہم سمجھ جائیں گے کہ بات کیا ہوئی تھی۔

جناب سپیکر: آئندہ کے لئے آپ کو ایک ایک ہیڈ فون سپلائی کر دینگے جی تو جواب Automatically آپ کی سمجھ میں آجانے گا انگریزی میں بھی آنے گا ' اردو میں بھی آنے گا اور پشتو میں بھی آنے گا ۔ Those who do not understand pushto they will ....(Interruption)....

جناب وجیہ الزمان: تھینک یو جی ۔

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! وجیہ الزمان صاحب ہمارے ساتھ ایسے ہی پشتو بولتے ہیں جس طرح کہ ہم بولتے ہیں۔

جناب عبدالسبحان خان: پوائنٹ آف آرڈر سر۔ قابل احترام سپیکر صاحب! دا مسئله خو هیڅ فون باندے حل شوه نو بیا خواه مخواه پکښې هسې د پوائنټ آف آرډر مقصد څه دے؟

جناب سپیکر: دا چل ټول دے سوالونو ته جوړ دے چه دا ټول پاتے شی او بزنس هم ټول پاتے شی او تاسو به په دے هندکو او اردو او په پښتو کښې اینختی یئ او زه هم چه ټهیک دولس بجے شی زه به درنه په هغه وخت پاسم او تاسو به که خیروی لاړ شے۔ مطلب ستاسو ممبران صاحبان نے او اوسه پورے' یو وانی په پښتو نه پوهیږم بل وانی په اُردو نه پوهیږم او بل وانی په انګریزئی نه پوهیږم او National hookup باندے خپلے خبرے راولئ نو خما خیال دے چه لږ مهربانی اوکړئ دے خپل کارته توجه اوکړئ۔

ملک جہانزیب خان: دے کښې سر کوهستانی هم شته ۔ دوی دے سر په کوهستانی کښې هم کوی کوهستانی خو بالکل نه پوهیږی' نه په اردو پوهیږی او نه په انګریزئ پوهیږی ۔ دا هم حقداران دی ۔

Mr.Speaker: Honourable Najmuddin Khan MPA, to please ask his Question No . 56.

* 56 جناب نجم الدین، کیا وزیر اعلیٰ صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ

(الف) آیا یہ درست ہے کہ موجودہ حکومت دیر سے دروش (چترال) تک ہیلی کاپٹر سروس دوبارہ شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو حکومت مذکورہ سروس کب تک شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

سردار مہتاب احمد خان (وزیر اعلیٰ سرحد)، جواب (الف) جی نہیں ۔ حکومت کو لواری ٹاپ کی بندش کی وجہ سے چترالی مسافروں کی مشکلات کا پوری طرح احساس ہوتا ہے مگر پچھلے سالوں کے تجربات کی روشنی میں اگر نجی فرموں سے ہیلی کاپٹر سروس حاصل کی جائے تو اس کا کرایہ اتنا زیادہ ہوتا ہے کہ وہ مسافروں کی استطاعت سے بہت زیادہ ہوتا ہے ۔ دوسری صورت میں حکومت کو مالی امداد دینی پڑتی ہے جو کہ کروڑوں میں ہوتی ہے جب کہ حکومت شدید مالی بحران سے دوچار ہونے کی صورت میں قطعاً یہ بوجھ برداشت نہیں کرسکتی۔ تاہم پچھلے سال کی طرح خشکی کا راستہ چترال اندرو براستہ کنٹر (افغانستان) نواں پاس پشاور روڈ مسافروں اور اشیائے خورد نوش کی نقل و حمل کے لئے کھول دیا جائے گا۔ اور اس کے علاوہ محکمہ سی اینڈ ڈبلیو کو سختی سے ہدایات دی جائیں گی کہ وہ جلد ازجلد لوری پاس کو کھولنے کے اقدامات کرے تاکہ مسافروں کی مشکلات پر قابو پایا جاسکے ۔

(ب) جز (الف) کا جواب اثبات میں نہیں ہے ۔ تاہم جیسا کہ اوپر بیان کیا گیا ہے کہ حکومت کے پاس اب کوئی ایسی تجویز نہیں ہے مگر حکومت اس بات کا اعادہ کرتی ہے کہ مسافروں کی مشکلات دور کرنے کے لئے کوئی کسر نہیں چھوڑے گی ۔ جس سے ہیلی کاپٹر سروس کی ضرورت محسوس نہیں ہوگی اور کسی بھی ہنگامی صورت حال سے نمٹنے کے لئے پہلے کی طرح حکومت C-130 طیارے کا بندوبست کرے گی۔

جناب نجم الدین : سوال نمبر 56، د الف په جواب کښې نے ورکړی دی چه لواری ټاپ چه کله بند شی نو خلقو ته ډیر مشکلات وی نن فرمونه له چه مونږه د هیلی کاپټر سروس د پاره که دغه کوؤ نو د خلقو نه ډیرے پیسے اخلی که حکومت د هغے پروګرام کوی نو په کروړونو روپے خرچه راځی ۔ زه عرض دا کوم چه خما دے سوال سره مکمل اختلاف دے ۔ زه به پکښې یو دوه خبرے اوکړم چه دا ډیره اهم مسئله ده او قومی مسئله ده ۔ چترال ضلع تقریباً شپږ اته میاشتے Cut off وی ۔ او د هغے د وجه نه خلقو او مسافرو ته ډیر زیات مشکلات وی او اکثر په لواری باندے پیدل اوری،

هلته نو د هغوی پکښ د دنیا خلق د دے لاسه مره شوی دی ۔ تیر حکومت د پاکستان پیپلز پارټئ حکومت هلته یو هیلی کاپټر سروس مقرر کړے وو په هغے کښ د خلقو نه 350 روپے کرایه اغستے کیده۔ او په هغه 350 روپو کښ به سالانه تیس لاکھ روپئ ګورنمنټ ورکولے ۔ورکولے او د ے خلقو ته د هغے نه ډیر زیات سهولت جوړ شوے وو۔ د چه دا کروړونه روپئ چه نے لیکلی دی دا بالکل غلطه ده خما سره دا دے یو کاغذ شته جی چه یوے کمپننئ Offer کړے دے چه زه به 350 روپئ کرایه اخلم۔ خما ټوټل د هغے Responsibility ریسټ هاؤسز د هغے ټول ورکول د هغوی دا Offer دے هغه به زه په خپله کوم او 30 لاکھ روپے ما له صوبائی حکومت سبسډی راکوی ځکه چه که سبسډی نه راکوی نو بیا به 700 روپئ کرایه وی ۔ سر خما دا درخواست دے چه د دوی دا سوال بالکل غلط دے ۔ تیر ریکارډ دِ راوغواړی په هغے کښ هم 30 لاکھ روپئ دی او اوس Offer شوے دے په دے کښ هم 30 لاکھ روپے سالانه دی ۔ او پیدل ځی، دے وانی په کابل باندے خلق ځی ۔ د چترالیانو بیخ بنیاد اووتو، بیخ بنیاد نے اووتو په کابل باندے چه ځی نو په لار کښ دوه نیم زره بدمعاشانو پاټکونه لګولی دی ۔ په هر خانے کښ د هغوی نه ټیکس اخلی، اکثر خلق ترے تختوی نو خما دا عرض دے چه نور دے د دے چترالیانو نه ، ځکه کال خو ایم این اے د مسلم لیګ راغلی دے،ایم پی اے هم د مسلم لیګ راغلے دے ۔ هلته تیر وخت کښ شیرپاؤ خان د بجلئے منظوری کړے وه ۔ هلته یو غټ لائن ، هلته په هغے لائن باندے اووختے دے، ستنے لګیدلے دی او شپږ میاشتے او شوے چه په دروش باندے بجلئ بنده شوے ده ۔ بجلئ هلته خلقو ته نه ملاویږی ۔ خما دا عرض او درخواست دے منسټر صاحب ته چه یا دے دا 30 لاکھ روپئ ،د یو کمپنئ Offer شته یو Clear cut offer دے، 30 لاکھ روپئ د یو غټ چترال ضلع د پاره هیڅ څه شے نه دے ۔ دوی دے دا مقرر کړی او که دغه نه کیږی

نو د هغے خپل ډسټرکټ کونسل شته، د هغے نه دے ورله ورکړی ۔ خو دا مسئله دے د غریبانانو حل کړی او دا ډیره اهم مسئله ده په دے باندے خبره کول غواړی۔ زه خو دا وایم چه دا د رول 48 لاندے Discussion له کیخودے شی د چترالیانو بیخ بنیاد اووتو جی۔

جناب حبیب اللہ خان کنڈی، پوائنټ آف آرډر سر۔ دا نجم الدین خان دومره لوئے تقریر کړے دے ۔ دا خو وزیر اعلیٰ صاحب سره تعلق لری هغه یو هفتے نه نشته ۔ دا جواب به څوک ورکوی۔

جناب نجم الدین ، زه عرض دا کوم چه خمونږه د سوال جواب به مونږه له وزیراعلیٰ صاحب راکوی ،وزیر قانون صاحب پاڅی، د پی اینډ ډی د پاره هم پاڅی، د ایس اینډ جی اے ډی د پاره هم پاڅی، د ریونیو د پاره هم پاڅی، د هیلتھ د پاره هم پاڅی ۔ وائی ټهیک ده بالکل دا کار به اوشی ، تسلی کوی جی ۔ ما خو دا پیره اندازه واغسته چه په دے اسمبلیٰ کښ دا پیره څومره کارروائی شوے ده او کومے تسلیٰ ملاؤ شوے دی نو خما خیال دے چه هغه کوم صاحب دے، هغه په اسلام آباد کښ ناست دے ۔ پته نه لګی حکومتونه راتینګوی ، خپله معامله ترے ورانه ده ، په هزاره کښ شر جوړ دے هغه ولے نه ټهیک کوی جی ۔دلته دے راځی، مونږه دا سوال کوو چه منسټر صاحب، دا دِ کیخودے شی او چه کله چیف منسټر راشی نو په دے دِ Discussion اوشی۔او ګنی دا دے ظفر صاحب ناست دے دوی دِ خپله خبره اوکړی یا دِ مستعفی شی۔

جناب سید احمد خان، پوائنٹ آف آرڈر ۔ سر میں--------- (قطع کلامی) ---------

جناب عبد السبحان خان، پوائنټ آف آرډر سر۔ په Question دے Discussion جی، ده Adjournment Motion move کړے دے چه Discussion د پاره نے Submit کوی۔

جناب سپیکر، د48 لاندے نوټس ورکولے شی۔

جناب عبدالسبحان خان: خه جی۔

جناب نجم الدین : جی ما د رول 48 لاندے ونیلے دی چه دا دِDiscussion له کیخودلے شی۔

جناب سید احمد خان: میں نجم الدین صاحب کا بڑا مشکور ہوں جی اس سلسلے میں تھوڑا عرض کرنا چاہتا ہوں' شیرپاؤ صاحب بھی یہاں تشریف رکھتے ہیں جی 'چترال کے سلسلے میں ہم آپ سے اور ہاؤس سے بھی یہ گذارش کرتے ہیں کہ یہ ایک سپیشل علاقہ ہے ' بڑا دور افتادہ اور پسماندہ علاقہ ہے ۔ ابھی سر ! اس مہینے میں اگر برف باری شروع ہو جائے تو چترال سارے ملک سے کٹ آف ہو جائے گا جی تو اس سلسلے میں میں شیرپاؤ صاحب کا بھی مشکور ہوں' نجم الدین صاحب کا بھی کہ انہوں نے بھی اپنے وقت میں کافی کوشش کی تھی لیکن افسوس کا مقام ہے کہ جس طرح کوشش کرنا چاہیے تھی

(تالیاں)

تو اتنی نہیں ہوئی جی لیکن جو کچھ ہوا تھا وہ بھی صحیح ہے سر' لیکن فی الحال موجودہ حکومت جو کوشش کر رہی ہے چترال کی آمدورفت کے سلسلے میں تو میں اس سلسلے میں موجودہ حکومت کا بھی مشکور ہوں لیکن میں مزید عرض کروں گا جی کہ اس سال چترال کو ملک کے ساتھ مسلسل رابطہ رکھنے کے لئے اقدامات کئے جائیں اور اس سلسلے میں' میں صوبائی حکومت سے یہ بھی گزارش کروں گا کہ چترال سے ڈائریکٹ کنڑ کے علاقے چترال تک آمدورفت کا سلسلہ جاری رکھنے کے لئے بھی کوشش کی جائے جی Otherwise سر! چترال میں بڑا مسئلہ Create ہو گا اور وہاں گھی اور دوسری اشیاء خوردونوش کا مسئلہ تو ضرور پیدا ہو گا اس سلسلے میں' میں صوبائی حکومت سے ضرور گزارش کروں گا اس بات پر میں نجم الدین صاحب کی تجویز کو یا کسی اور صاحب نے کہا تھا کہ اس پر اگر Discussion ہو جائے تو میں بڑا مشکور ہوں گا آپ کا بھی اور اس کے لئے کوئی موقع رکھیں جی۔ چترال اس ملک اور صوبے کا دورافتادہ اور پسماندہ ترین علاقہ ہے اس ہاؤس میں ہر چیز پر اتفاق کے ساتھ Discussion ہوتی ہے اگر چترال کے مسائل کے سلسلے میں اس طرح کی کوئی Discussion ہو جائے یا کسی

Resolution تک پہنچنے کے لئے کوشش کی جائے تو میں اس ہاؤس کا ' آپ کا بھی اور حکومت کا بھی مشکور رہوں گا جی۔

جناب نجم الدین : سر! خما عرض دا دے۔ خمونږ ایم پی اے صاحب وائی چه زه د موجوده حکومت مشکور یم۔ دوی د څه شے مشکورکیږی جی۔ خما عرض دا دے چه بجلئ ورله مونږ ورکړے وه، هغه دے حکومت بنده کړه، هیلی کاپټر سروس مو ورکړے وو او هغه ئے هم بند کړو جی۔ نوکری ورله نه ورکوئ هر څه دیویلپمنټ کارونه پرے ئے بند کړی دی نو مشکور کیږی خو د هغه خبرے چه چرته چا به څه کړے وی۔ د څه شی مشکورتیا کوی۔ (قطع کلامی)

جناب سپیکر : جی هغوی نوټس ورکړو For discussion under Rule48

جناب بشیر احمد بلور (وزیر قانون و پارلیمانی امور) : (On behalf of Chief Minister) نه جی مونږه جواب اوکړو بیا Discussion په دے څه کوؤ۔ حکومت نه غواړی په دے Discussion مونږ دے باندے جواب کوؤ ورته او هغے نه پس د څه شے Discussion دے۔ حکومت دا وائی چه مونږ د دے خبرے سره Agree کوؤ چه هلته لاره بندیږی، هلته حالات داسے دی مونږ دا هم وایو چه دوئ وائی چه دا کرورونه روپئ، غلط وائی، مونږ ورته وایو چه دا95 ، او97، مونږ سره اوس هم د یو کرور روپو بل باتے دے، د C130 چه هغه مونږ مرکزی حکومت ته ونیلی دی چه دا تاسو ته مونږ خواست کړے وو ، هغه رانه دا پیسے غواړی یو کرور روپے Already صوبائی حکومت د هغوی سره په دے Discussion کوی چه مونږ ورکړو که ورنه کړو۔ دوی چه کوم وائی چه دیرش لکهه روپئی هغه چه هر کال صوبائی‌حکومت دِ ورکړی نو مونږ خو دا کوشش کوؤ او دا ورسره په دے فلور آف دی هاؤس دا Commitment کوؤ چه لږ حالات ښه شی او پیسے چه، لږ دا Financial crisis کم شی نو انشاء الله دا به ضرور، ولے مونږ دا

پسمانده علاقو سره، گورنمنټ دا غواړی چه هغوی ته هم دغه شاتنے سهولیات ملاؤ شی کوم خمونږ دے Settled areas ته ملاویږی او دا د بجلئ خبره کوی، هغے کښ د شون بجلی گهر چه دے هغے باندے کار شروع دے هغه له پاره Special fund مونږ د مرکز نه هم اغستے دے ، صوبے هم ورته Provide کړی دی او دا Credit دِ دے نه اخلی چه دا هر کار دوی کړے دے ۔ دا حکومت هم کوشش کوی چه کوم Uner developed علاقے دی، هغه Developed علاقو سره یو شان شی او هغه تاسو ته پته ده چه خمونږ Financially لږ غوندے حالات څه ښه شی، زه ورته دا تسلی ورکوم چه دا صوبائی حکومت چه دے، دا به بالکل د دوی هیلی کاپټر خبره به هم کوی او C 130 خبره به هم کوی ، او بیا ورسره څنگه چه خمونږ ورور اوونیل چه ارونده نه ، کنړ نه دا لاره ، دا هم ورته تسلی ورکوؤ چه حکومت د کنړ او اروندو چترال پورے لاره چه ده دا به هم انشاء الله دے حالاتو کښ Continue وی۔ نو دے کښ اوس دوی څه Discussion کول غواړی؟

ملک جهانزیب خان: سر! پوائنټ آف آرډر !

جناب نجم الدین ،سر ! دا لږ دوی ایئر چارټر سروسز --------(قطع کلامی)

جناب سپیکر. دا جی لږ اوگوری چه هغوی په پوائنټ آف آرډر دی۔

ملک جهانزیب خان، زه د نجم الدین خان متعلق دا عرض کومه چه نجم الدین خان هم د دیر دے او زه هم د دیر یمه او د چترال ایم پی اے پاسی هغه وائی زه د خپل حکومت نه مطمین یم ، او هغوی وائی چه ته ولے د دے حکومت نه مطمین نۀ۔ د دے زه دا وضاحت کومه چه چه کله د هیلی کاپټر سروس د دوی په گورنمنټ کښ شروع شوے وو نو دا تپوس د نجم الدین نه اوکړئ چه هغه ټکټ تاسو په څو بیا خرسولو۔ په دغه کښ د چترال سړے په دغه سروس کښ بیا تلے شو------(قهقهه)

هغه ټکټ جی دوی هزار روپۍ ته رسولے وو۔بلکه زه عرض کومه

(قطع کلامی)

جناب نجم الدین: سر! زه د جهانزیب خان جواب ورکومه ----(قطع کلامی)

ملک جهانزیب خان: بلکه جی زه عرض کومه چه دوی کومه بجلی ورکړے ده چترال له، دروش له نے بجلی نه وه ورکړے، سیدها چترال ته نے ورکړے وه هغه خانے کښ ورکړے وه چه هلته گورنر هاؤس دے یا هلته چیف منسټر هاؤس دے، په لاره کښ چه څومره د چترال ایریاز راځی هغه د بجلئی نه محرومه وه - د دوی د ناقص کارکردګئ، دغه وجه وه چه هغه خلق رأوتل هغه ستنے نے واچولے ۰ هغه تارونه نے کټ کړل هغه هر څه نے کټ کړل - اوس خمونږ گورنمنټ هغه علاقے ته بجلئی منظوری ورکړه۔په دے وجه باندے خمونږه ایم پی اے صاحب وانی چه زه د دے حکومت نه مطمین یمه

جناب نجم الدین ، سر! زه عرض دا کوم- Personal explanation, sir, - خما عرض دا دے چه خما حکومت په هغه ټائم کښ اتهاره کروړ روپو بجلی ورکړے ده او نن د چترال هر بچی ته بجلی لیږی - خما په حکومت کښ په زیارت ، په عشریت، په دروش کښ ایم پی اے صاحب نے دلته ناست دے پولونه لګیدلے دی، په دروش کښ ګرډ سټیشن منظور شوے دے ------

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: نجم الدین خان! نور کونسچنز به کول غواړی--------

جناب نجم الدین : صبر اوکړنی جی- زه عرض کومه، خما خبرے ته غوږ کیږدئ سر! خمونږ د ایم پی اے صاحب په ذهن کښ یوه خبره پرته ده - دوی وانی ----(قطع کلامی)

ملک جهانزیب خان: د دوی په حکومت کښ به نوکرنی به هم خرڅیدلے- د دوی په حکومت کښ ستنے او تارونه تلے دی اوس هم پراته دی --(قطع کلامی)

جناب سپیکر: بس چپ شئ جی، داسے خبرے مه کونی -----(قطع کلامی)

جناب نجم الدین : سر! نن هغه چترال دے ، نن هغه چترال دے چه چترال ته د دوی وزیر اعلیٰ تلے دے، خما خبرے ته غوږ کیږدنی----(قطع کلامی)

جناب سپیکر: Cross talking مه کونی-----------(شور)

جناب نجم الدین : هغے له پنځه کسان نه راجمع کیدل او په لاؤډ سپیکرو نے چغے وهلے او بل عرض کومه د دوی ذهن کښې دا پرته ده چه هر ایم پی اے به د خپلے حلقے نه بهر خبره نشی کولے - -------(قطع کلامی)

جناب محمد ظاهر شاه خان: پوائنټ آف آرډر سر! سپیکر صاحب! دا نجم الدین خان صاحب خپل تقریر کوی جی او ما لږه غوندے اوریدله په دے کښې - دوی دومره تیز روان دی ، دومره تیز چه هغه ترجمے کولو والا غریب ترے نه ډیر وروستو پاتے شوے دےاو محه حالات پکښې پاتے شوے دی --(قهقهه)

زه به ورته ریکویسټ کومه چه لږ غوندے کښې Slow خبره دِ کوی چه هغه ترجمے والا ورسره روان شی -

جناب نجم الدین : دا خبره مو وانه وریدله جی، بیا دِ اووانی---(قهقهه)

بیا اووایه-

جناب سپیکر: درانی صاحب جی------(قطع کلامی)

جناب نجم الدین : سر! رول 48 لاندے دِ په دے Discussion اوشی- فرید طوفان صاحب ته ریکویسټ کومه چه دا حکومت نے نه منی -ته د لوکل گورنمنټ هلته د چترال نه دا تیس لاکه روپئ ورکړه او دا اعزاز پخپله اوگټه او دا هیلی کاپټر سټارټ کړه - دا سروس سټارټ کړه-

جناب اکرم خان درانی: جناب سپیکر صاحب! حقیقت دا دے چه محوک هم د دے نه انکار نه شی کولے چه چترال یوه پسمانده ضلع ده او په دے سیزن کښې حقیقت دا دے چه چرته د چا ورور مړ شی د چا مورمړه شی نو هغه په

پیښور کښې ناست وی او هغه مور نے هلته پرته وی نو که دے ته د سیاست نه علاوه ، د هغے دلے یا د دے دلے، په دے نظر باندے دے سپیشل اوکتلے شی چه د دوی د هیلی کاپټر سروس وو اوس موجوده خو دا خبره شروع ده چه څومره هیلی کاپټر وو او څومره خمونږ ورکوټے جهازونه وو هغه خو درے ورځے په دے استعمالیدل چه چرته سینیټر دے، هغه راوړه چه چرته ایم این اے دے هغه راوړه او دا خمونږه هلته چه څومره خلق دی ---(تالیاں) ---د هغوی د پاره دا نشی کیدلے نو د دے په خلقو په حال باندے دے رحم اوکړے شی او صرف د هغے خلقو په غربت ته دے اوکتلے شی او خصوصی د ټول هاؤس د طرف نه مونږ خواست کوو چه چترال یقیناً یو پسمانده ضلع ده او خبرو نه علاوه څه عملی قدم واغستلے شی۔

جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ (لیڈر آف دی اپوزیشن)،سپیکر صاحب! چونکه داسے اعتراضات اوشو۔ دا بعض څیزونه په ټوقو کښې نه دی اغتسل پکار۔ د هیلی کاپټر سروس چه شروع شوے وو نو د هغے بنیادی مقصد دا وو چه د دیر نه به د ورځے درے یا څلور Sorties به دروش ته کیدل او هغه خلقو ته ډیر د دے سهولت وو۔هغه د حکومت هغه دے چه آیا اوس شروع کولے شی که نه شی شروع کولے؟ خو دا خبره بالکل غلطه ده چه هغے کښې ټکټونه په بلیک خرڅیدل ، دا بالکل غلطه خبره ده ، هسے ناجائزه خبره نه دی کول پکار۔ دویم دا چه د بجلئی کومے پورے خبره ده نو نیشنل ګرډ چترال ته Extend شوے دے، هغے کښې که فرنټیر هاؤس وو یا چترال میس وو هغے ته خو مخکښې نه بجلی ملاویده۔ هلته کلو ته ، دیهاتو ته بجلی ملاؤ شوے ده ۔ یو ګرډ ستیشن هلته جوړ شوے دے او د دروش ډیرو کلو ته پکښې بجلی ملاؤ شوے ده نو مونږه دا نه وایو چه څه د دے کریډټ چه دے هغه عوام پخپله پوهیږی چه چا څه کړے دی او چا څه نه دی کړے خو په دے سلسله کښې غلط Facts پیش کول، دا به ښما التجاء وی چه

داسے دِ نه کیږی۔ ٹھیک ده چه څه حقیقت وی را دِ شی خو که د چا څه شکایت وی یا هغه وانی چه دا غلط شوے دے را دِ ولی د هغے د پاره چه کوم طریقه کار دے هغه دِ اختیار کړی، خو دے طریقے سره دغه نه دی کول پکار۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور : جناب سپیکرصاحب! خما ورور خبره اوکړه چه لوکل کونسل هلته د چترال چه دے، هغه دیرش لکهه روپئی ورکړی، او دا شے دے په هغے وجه ، نو زه ورته دا انفارمیشن ورکوم چه هغوی یو چار لاکھ ستاسٹھ هزار روپو بل ورکړے وو لوکل کونسل ته ، چه کوم جهاز کوزیدو د هغے عملے د پاره او د هغے ریذیډنس د پاره او د هغوی اخراجات د پاره نو هغه هم د پراونشل ګورنمنټ نه هغوی ډیماند کړے دے۔ هغوی سره هم دومره پیسے نشته چه هغوی دا پوره کړی ۔ آفتاب خان څنګه اوفرمائیل چه یره دوی دا کارونه کړی وو خو هغه قام اولیدل چه نن نیشنل اسمبلئی او صوبائی اسمبلئی ټول ممبران چه دی هغوی Treasury benches ته ناست دی نو په دے وجه دا موجوده حکومت هم کوشش کوی چه هلته علاقو ته بجلی اورسی ۔ د هیلی کاپټر سروس هم، زه خو دا Commitment په دے فلور آف دی هاؤس کوم چه لږ حالات Financially ښه شی نو انشاء الله، مونږه هم د هغوی احترام کوؤ او د هغوی تکالیف هم مونږ ته معلوم دی او کوشش به کوؤ چه ورله سروس شروع کړو۔ Subject to the condition چه لږ خمونږ دا Financially relaxation اوشی۔

جناب نجم الدین : سر! چترال بندیږی اوس۔

جناب همایون سیف اللہ خان، سر! منسټر صاحب اوونیل چه لږ حالات ښه شی جی۔ دا حالات به کله ښه کیږی جی۔ زه دوی نه دا پوښتنه کوم جی۔ یو کال نه خو ورته د سپریم کورټ Judgement حواله کړو ، یو کال نه پروت

دے Which call for یو هزار کروړ روپئی خمونږ نقصان شوے دے۔ څوک نے غواړی نه جی، چه غواړی نو څوک نے ورکوی جی ؟ دلته هم د دوی حکومت دے او سرچارج اینډ ایډیشنل سر چارج سپریم کورټ فل بنچ، د هغے نه خمونږ صوبے ته ایک هزار کروړ نقصان شوے دے او که څوک ورکوی نه او څوک نے غواړی نه نو څه اوکړو جی۔

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات)، جناب سپیکر صاحب! خما ډیر مودبانه گزارش دے، دا اسمبلی چه ده دا خو لږ څه رولز به Observe کوو جی هله به اسمبلی چلیږی، که مونږه هر سوال باندے، خمونږه Discussion وی او هغے کښ یو بل ته بد رد ونیل وی او په هغے کښ هغه دغه خبرے کول ویاو په هغے کښ څه د سړی مرضی ، دا خو خما په خیال چه مونږه به ترے قهوه خانه جوړه کړو۔ یو طرف ته خو مونږه وایو چه په ټی وی باندے دِ خمونږه کوریج راځی۔ په ټی وی به څه کوریج ورکونی؟ دا به څه وانی چه دوی یو بل ته دا کنځل کول، دا بدے ردے ونیلے ، دا غلطے خبرے کولے چه څه په زړه کښ راغله۔ یو وانی د فلانی ځانے هغه هغه تلے دے، هلته کښ اسلام آباد کښ کوئ، هزاره کښ دا کوئ او بل وانی د فلانی په وخت کښ دا شوے دی او بل وانی د فلانی په وخت دا شوے دی او بل وانی فلانی په وخت کښ او هغه معزز سرے پخپله ناست وی ، ایکس چیف منسټر هم ناست وی او خمونږ د چیف منسټر خلاف خبرے کیږی یا دغه Discussion کیږی۔ یا خو دِ رولز کښ Amendment اوکړنی، بجائے د دے چه Questions وی نو د Question په ځانے باندے یو یو سوال دِ راځی او په هغے پورا Discussion کونی او یا خو د Question خو چه څه طریقه ده، Simple question دِ کیږی او د هغے به جواب کیږی او په هغے باندے ضمنی سوال کیږی او د هغے جواب کیږی جی په دے خو Discussion کول خو خما په خیال مناسب نه دی او په هر Question باندے دا تلخی پیدا کیدل

او دا قسم خبرے کول او دا سپیچونه کول، دا خو به خما په خیال دا کار روائی بالکل بله طریقه باندے خی۔

ملک جہانزیب خان: پوائنٹ آف آرڈر سر! زه خو صرف دا عرض کومه ---

(قطع کلامی)۔

جناب سپیکر: ما خو ورته بار بار دا خبره اوکړله، اوس به ورته سوال اوکړمه چه فتح محمد خان صاحب دا ریکویسټ چه کوم دے دا اومنئی او مهربانی اوکړنی په دے باندے، بل رولز خو اوګورنی ، رولز خو څه، یا خو دا زه اوس سارجنټ ایټ آرمز ته اووایم چه بعضِ بعضِ ممبران صاحبان دلته نه نے بهر اوباسه، یا نے Suspend کړم ، یا څه ، هغه خو بیا دے حد ته خی نو دلته خو که معمولی غونتے کښې څه Factual کار هم اوشی بیا هغے نه هم وانی چه دا سپیکر زیاتے اوکړو او پینه نے اوخوله او" ہاتھ دکھایا اور پاؤں دکھایا" هغه ترے التا بیا دا تاثر اغستے شی، نو خما هم مجبوری ده او زه بار بار دا ریکویسټ کومه۔ اوګورنی دا څومره Questions دی ۔ دا ټول اوس پاتیږی، ولے چه زه به ټهیک چه سارے ګیاره بجے شی ، پکار ده چه اوس بلکه سوا ګیاره باندے زه دا Question's Hour ختم کړم خو بیا هم زه پندره منټ Grace ورکوم ۔ په سارے ګیاره به زه دا Questions ختم کړم ۔ ستاسو نور دغه ته به خم۔

وزیر جنګلات: صرف دومره عرض کوم چه تاسو Custodian یئی ، Custodian مطلب دا دے چه کوم رولز دی، کومے قاعدے او ضابطے مونږله راغلے دی ، د هغے به تاسو تحفظ کونی جی ۔ تحفظ کښې که د چا ویستل غواړی که هغے کښې نور څه کول غواړی خو بهرحال د دے رولز به، یا به مونږه رولز کښې Amendment کوؤ چه کوم شے غلط وی او په کوم طریقه مونږ چلو ---------- (قطع کلامی)

جناب سپیکر: فتح محمد خان! تاسو سره زه بالکل اتفاق کوم----(قطع کلامی)

وزیر جنگلات، او یا تاسو د هغے تحفظ کوئی جی --------(قطع کلامی)

جناب سپیکر، بالکل ۰ بالکل مو درسرے اتفاق دے ۰ بالکل مو درسرے اتفاق دے اوس زه خو بار بار دا وینا کوم چه د رولز پابندی کوئی ۰ د رولز پابندی کوئی اوس دا تاسو چه کومه مشوره راکوئی نو دا هم په رولز کښې نه راځی ۰ ولے چه هغه ټائم نے دغه کیږی ۰ هم هغه شے ته راځی اوس شے دا دے چه یو سړے پاسی په پوائنټ آف آرډر باندے نو I am bound to give him an answer. رولز دا دی۰ او ایم پی اے صاحبان هم د الله فضل دے ډیر اوښیار دی که زه ورته وایم چه سپلیمنټری۰ نو وائی جی پوائنټ آف آرډر۰ یو لګیا وی۰ بل پکښې را اودانګی۰ صرف تاسو ته خما د طرف نه دا سوال دے چه مهربانی اوکړئی چه خپل قامی Interest ته اوګورئی چه دا ستاسو دومره بزنس پروت وی۰ هغے ته توجه ورکړئی او هر یو سړے ۰ او دا ستاسو یو خبرے سره مے دوه سوه فیصده اتفاق دے چه د خدائے خاطر اوکړئی۰ دا خبرے پریږدئی چه هغه څه کړی وو او تا څه کړی دی۔ خپل کردار واضح کړئی چه زه به څه کوم؟ زه به څه کوم ؟ دا یو خبره پریږدئی ---(تالیاں)---دا عمر له دا راځی۰ ولے چه دا یو داسے سرکل دے۰ نن به څوک دلته وی یا به سبا هلته وی۰ سبا به هغه دلته وی۰ نو دا خبرے که د قوم مستقبل جوړه وی نو مهربانی اوکړئی په دے دغه باندے-----(قطع کلامی)

جناب فرید خان طوفان (وزیر بلدیات)، سپیکر صاحب! دا تاسو چه وائی کنه چه څوک به دلته وی۰ څوک به هلته وی ۰ دے خائے نه هم خلق داسے راتلے شی۰ دلته تلے شی --------(قہقہ)

جناب سپیکر، بالکل۰ بالکل اتفاق مو دے درسره۔ په وړومبے خل دِ دا دویمه خبره شوه۔ یو بی بی وئیلے وو چه ډیره ښه خبره نے کړے ده۰ او دویمه دا شوه چه ښه خبره دِ کړے ده۰ نو مهربانی اوکړئی۔ دا ښه ماحول دے۰ په ښه طریقه نے اخلئی او دا یو بل سره Cross talking کښې چه دا پیغورونه چه

دی کنه جی۔ اوس به یو بل شی ته راخو، بی بی ناسته ده، خفه کیږی دِ نه۔ دا پیغورونه د زناناؤ کار دے، مردانه شئ سری شئ سری ----(قہقہے) --- د سړو غوندے کارونه کونی۔ بالکل د زناناؤ کار مه کونی۔ پیغورونه مه ورکونی--- (تالیاں/ قہقہے)

ملک جہانزیب خان : پوائنٹ آف آرډر سر۔زه خو معافی غوارمه ، زه معافی غوارمه جی‌خو---- تالیاں)

بیگم نسیم ولی خان : زه په پوائنٹ آف آرډر ولاړه یمه ۔خما خیال دا دے چه که دے خپلو ممبرانو ته اووایه چه دا زنانه چه څه کوی دا اوکړئ نو ډیره به ښه وی۔

جناب سپیکر: خبره بالکل بے باک ده ،دے کښې باک نشته دے----(قہقہہ)

جناب علی افضل خان جدون: یہ بات وہ جذبات میں کہہ گئے ہیں حالانکہ خود وہ بیگم صاحبہ کی قیادت کو مانتے ہیں، مگر تھوڑی سی جذبات میں یہ بات ہو گئی ہے

ملک جہانزیب خان : پوائنٹ آف آرډر سر۔مونږه جی د دے ورور احترام کوؤ------ (قطع کلامی)

جناب غنی الرحمن خان: جناب سپیکر ! د دے ملک صاحب اود نجم الدین خان څه ذاتیات دی دا 107 کښې چالان کړه ------(قہقہے)

جناب سپیکر: کینئ جی -

ملک جہانزیب خان: پوائنٹ آف آرڈر سر۔

حاجی محمد عدیل : جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر پر ہوں۔جناب سپیکر! آپ نے جو ریمارکس دئے ہیں وہ Expunge کریں۔

ارباب سیف الرحمن خان: ہاں ' بالکل۔ (قہقہہ)

ملک جہانزیب خان : زه جی دا عرض کومه چه زه د دے ورونړو احترام کومه،د دے قائل یمه، د دوی د شرافت ژبے جواب به مونږ په شرافت کښې

ورکوؤ خو که دوی غلطه ژبه استعمالوی نو بیا به مونږ مجبور یو چه مونږ دهغے جواب په غلطه ژبه کښں ورکړو۔ شکریه۔

جناب نجم الدین : خما عرض دا دے دا بیا هغے خبرے له راغے ۰ زه یو تپوس کوم، زه د سوال تپوس کومه، د ده نه کوم۔

جناب سپیکر : کینئ جی ۰ Najmuddin Khan please take your seat.

Please Najmudin Khan, please take your seat. Please,

(Minister for Law&ParliamentaryAffairs) **Mr.Bashir Ahmad Bilour:**

Mr Speaker sir, there should be no cross talking and there should be no answer to the member like this.

جناب سپیکر : داسے کار دے جی، دا یو عرض تاسو ته اوکړمه، بالکل داسے خبره مو اوکړه چه داسے تاسو له دا نه وه پکار، یو سړے که غلطه کوی نو بل دِ ښه کوی، ښه خبره پکار ده۔ تاسو دَ ښه خبرے جرأت پیدا کړئی چه اپوزیشن که نن غلطه خبره هم کوی نو هغه Tolerate کوئی او تاسو ورته ښه خبره اوکړئی، داسے جرأت پیدا کړئی نو انشاء الله تعالیٰ ستاسو به زیات دغه پیښیږی، دا خو خوند ئے او نه کړو، دا خو د کلی والاؤ د حجرے خبره شوه، تا داسے ونیلی دی، زه به ئے داسے وایم۔نه داسے مه کوئی جی۔

جناب غفور خان جدون : جناب سپیکرصاحب ! دا سوالونه روان دی داسے اوکړئی جی چه دا---------(قطع کلامی)

جناب فتح محمد خان(وزیر جنگلات) : یو منٹ جی۔

جناب سپیکر : جی۔

وزیر جنگلات : دا څومره ورځے خو چه ما اولیدے نو دا ټول هاؤس نجم الدین خان چلوی، او مونږه ورته صبر کوؤ چه خه دے به نن ټهیک شی ۰ سبا به

تهیک شی۔ تاسو جهانزیب خان ته نصیحت کونی، نجم الدین ته هم نصحیت اوکړنی کنه جی چه ته هم لږ طریقه باندے، اول خان پوهه کړه بیا راشه کنه جی۔

جناب سپیکر: نجم الدین خان! تاسو هم په نصیحت عمل اوکړنی ۔او جی۔

جناب نجم الدین: سر خما خپل Personal explanation دے جی ۔خما عرض دا دے منسٹر صاحب خما مشر دے جی۔

Mr. Speaker: Please take your seat, please take your seat. Honourable Baz Muhammad Khan MPA, to please ask his Question No.101

* 101 جناب باز محمد خان: کیا وزیر ایس اینڈ جی اے ڈی صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ۔

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ہائی کورٹ بینچ ڈیرہ اسماعیل خان میں قائم کیا گیا ہے؟

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ ڈیرہ اسماعیل خان ہائی کورٹ بنچ میں 65 فیصد سے زیادہ کیسز بنوں سے تعلق رکھتے ہیں؟

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ سابقہ حکومت نے پندرہ دنوں کے لئے ہائی کورٹ سرکٹ بینچ بنوں میں قائم کرنے کا وعدہ کیا تھا؟

(د) اگر (الف) اور (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو کیا حکومت بنوں میں ہائی کورٹ سرکٹ بینچ قائم کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

سردار مہتاب احمد خان (وزیر اعلیٰ): (الف) جی ہاں۔

(ب) ڈیرہ اسماعیل خان ہائی کورٹ بینچ میں مقدمات کی تفصیل لف ہے۔

(ج) تحریری طور پر ایسا کوئی فیصلہ نہیں ہوا۔

(د) دستور پاکستان کے آرٹیکل 198 .(4) کے تحت گورنر کابینہ کی منظوری اور چیف جسٹس کے ساتھ صلاح ومشورے سے ہائی کورٹ سرکٹ بنچ کا قیام عمل میں لا سکتا ہے لیکن فی الحال صوبے کی معاشی حالت کے پیش نظر حکومت کا بنوں میں ہائی

کورٹ بنچ قائم کرنے کا کوئی ارادہ نہیں۔

جناب باز محمد خان: شکریہ محترم سپیکر صاحب۔ محترم سپیکر صاحب! دوی پہ دغہ" ج " کښې دا ونیلی دی " تنظیمی طور پر ایسا کوئی فیصلہ نہیں ہوا" سپیکر صاحب! زہ دیر افسوس کوم چہ داسے جواب نے راکړے دے۔ مونږه دلته محترم اپوزیشن لیډر شیرپاؤ خان ناست دے، دوی ته یوه جرګه راغلے وه جی او هغه جرګه کښې مونږه دیره خلق وو په هغے کښې تقریباً چالیس پچاس کسان، ټول دبنوں معززین شامل وو جی او دوی هم دیره مهربانی کړے وه مونږ ته نے چیف سیکرټری، هوم سیکرټری، لاء سیکرټری، آئی جی پی، کمشنر بنوں اودی آئی جی بنوں ، د صوبے دا ټول سیکرټریان نے ،هغه ټول افسران نے راته کښینولی وو ۔ خمونږ خپل څه مطالبات وو څه دیمانډز وو او په هغه دیمانډز کښې یو دغه هم وو چه هلته دِ د هائی کورټ یو بینچ مقررکړے شی، د پینځلس ورځو د پاره ، او دوی هغه دیره مهربانی کړے وه هلته لاء سیکرټری ناست وو ، سلیم خان نے نوم وو جی، په هغه وخت کښې هغه سیکرټری وو جی، نو دوی دا ونیلے وو چه پینځلس ورځے به بنوں کښې هائی کورټ بینچ وی او پینځلس ورځے به دی آئی خان کښې وی ۔اوس زه نه پوهیږم جی دا دومره دیر خلق چه ناست وی ، دا سیکرټریان چه ناست وی او داسے خلق ناست وی چه هغه به په لیکلو کښې څه راځی او که نه به راځی، لکه د هاؤس نن مونږ دلته کښې ناست یو جی ، تاسو دلته ناست نیی نو زه نه پوهیږم چه دا لیکل تاسو کوئ او که دا لیکل تاسو نه کوئ او دوی دا وائی چه دا لیکل نه دی شوے نو زه دا وایم چه دا دیره غلطه خبره ده۔ دومره زیات افسران ، دومره زیات خلق او چیف مسنټر صاحب په هغے کښې ناست وو ،چیف سیکرټری صاحب ناست وو آئی جی پی صاحب ناست وو او لاء سیکرټری او ایس اینډ جی اے ډی سیکرټری ټول ناست وو نو دوی وائی چه تحریری څه آرډرز نشته ، دا

بالکل Clear cut order هغه کړے وو چه پینځلس ورځے به په بنوں کښ هانی کورټ بینچ وی ۔بل دا خبره دوی کوی چه په" د"جز خبره کښ دوی دا وائی چه مونږ سره هغه فنډ هر وختے، آو بدقسمتی دا ده چه د بنوں خبره راشی نو بیا د فنډ خبره هر وخت کښ دوی دا کوی۔ په دے بینچ باندے هلته هیڅ خرچه نه راځی ،مونږ سره هلته د هانی کورټ د ججانو د شایان شان یو هال موجود دے " باچا خان هال" ، په هغے کښ هر څه شته دے دومره لوئے هال دے ۔د یو هانی کورټ د جج د پاره یو ښه د ناستی او د کورټ د چلولو ځائے دے۔ هغے سره هلته سرکټ هاؤس کښ دِ دوی د Accommodation د پاره ځائے شته ۔د فنډ خو هیڅ په دے کښ څه Involvement نشته، هیڅ څه خبره نشته دے چه دوی اوونے چه فنډ نشته یا دغه نشته، نو څما دا ریکویسټ دے د حکومت په خدمت کښ ستاسو په وساطت باندے چه دا بینچ، چونکه څمونږ ډیر زیات ضرورت دے او چه د کوم دوی یو لسټ ورکړے دے، زه خو په یقین سره دا خبره نه شم کولے چه دا غلطه ده خو که تاسو چرته دا مهربانی اوکړنی او څما دا سوال د Law and Paliamentary affairs کمیټۍ ته تاسو Refer کړنی او په هغے کښ دا دغه راولے ، نو څما دا خیال دے چه دا مونږ ته دا کوم Figures راکړے شوے دی، دا ټهیک نه دی جی ۔ نو زه دا درخواست کومه چه دے کښ د فنډ څه مسئله نشته دے۔ صرف دا دے چه جج به کله ډی آئی‌خان ته تلے شی، هغه خو هسے هم د دے ځائے نه ځی۔ جهاز هم هلته ځی،جهاز بنوں ته هم ځی او څما دا ریکویسټ دے چه دا بینچ مونږ ته په بنوں کښ مقرر کړنی څمونږه ډیر زیات Criminal کیسزز دی او دا آرډر شوے دے، شیرپاؤ خان خو دلته ناست وو اوس خو لاړلو، زه افسوس کوم ،کنی دوی به دا اووائی چه ما پینځلس ورځو د پاره دوی ته دا آرډر ورکړے وو۔

جناب اکرم خان درانی : جناب سپیکر صاحب! چونکه باز محمد خان چه

کومہ خبرہ اوکرہ۔

جناب سپیکر: سپلیمنٹری؟

جناب اکرم خان درانی: جی۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب اکرم خان درانی: دا حقیقت دے چہ دا خمونږہ یوہ جرگہ راغلے وہ پہ هغے کښې د باز محمد خان سرہ مونږ ټول پہ هغہ جرگہ کښې وو د بنوں ټول مشران او ورسرہ د هر یو سیاسی پارټۍ مشر هم پہ هغے کښې موجود وو نو مونږ چہ راغلو باز محمد خان د هغے وضاحت اوکړو۔ آفتاب خان مهربانی کړے وہ او مونږ تہ ئے د دے صوبے هغہ ټول سیکرټریان چہ د دے سرہConnect وو هغہ کینولی وو او مونږ خپلہ هغوی تہ گزارش پیش کړو نو هغوی مونږ سرہ دا فیصلہ اوکړلہ، او، بالکل پہ هغے وخت باندے ، لکہ پہ یوہ خبرہ چہ دلتہ خمونږ د پښتو یوہ جرگہ اوشی او دعا پرے اوشی نو پہ هغہ خبرہ کښې هیڅ قسم شک نہ وو پاتے شوے۔نو باز محمد خان خبرہ اوکرہ حقیقت دا دے چہ مونږ سرہ هال هم شتہ او د هال سرہ دوہ فرسټ کلاس کمرے هم شتہ هغہ یو ریسټ هاؤس غوندے دے ، د دے هال سرہ بالکلConnect دے نو یوہ پیسہ هم د گورنمنټ نہ پرے نہ راخی او کہ صرف دا مهربانی اوکړلے شی چہ دا جواب دے باز محمد خان خو ډیر پہ عجیبہ انداز باندے اووے، خو زہ بہ پہ دے انداز باندے اووایم چہ دا جواب بالکل ټهیک نہ دے لکہ دا مونږ تہ غلط ملاو شوے دے چہ دا کوم دوی هغہ د کیسز ځہ دغہ کړی دی، هغہ پہ دے باندے نہ دی خو چونکہ د کوم خائے نہ چہ راغلے دے هلتہ بہ د خلقو ورسرہ لږہ همدردی غوندے وی او خما هم دا ریکویسټ دے کہ دا د لاء پارلیمانی آفئیر کمیټۍ تہ جی لاړ شی او مونږ هلتہ هیڅ قسم ، د گورنمنټ پہ دے باندے خرچہ نہ راخی ۔نو مونږ بہ د دے هاؤس او د گورنمنټ ډیر مشکور یو۔

<u>وزیرقانون و پارلیمانی امور</u> : (On behalf of Chief Minister) جناب سپیکرصاحب ! باز محمد خان او درانی صاحب چه کومے خبرے اوکړلے دوی ته صرف دا یادداشت ورله ورکوم چه دا اسمبلی، دا دلته گورنر صاحب ناست دے دلته هائی کورټ دے۔دا خو یو څو کاله مخکښې مونږ ټول خلق لاهورته تلو او یو یونټ وو، نو هغه وخت کښې هم دوی ته دومره تکلیف وو خو مونږ خلق په دے نه پوهیږو چه I think Rome was not built in a day. دا ټولے خبرے خو یو ورځ کښې نشی کیدے۔ دا هم د باچا خان او د هغوی د ملگرو یو جدوجهد وو چه نن یونټ مات دے دلته اسمبلئ هم دی، او دلته هائی کورټ هم دے، او گورنر هم ناست دے او سیکرټریټ هم دلته دے۔ سپیکر صاحب ! دوی اوونیل چه دا غلط دی او دا دے لاء ډیپارټمنټ ته دِ واستولے شی نو دا چه کوم جواب راغلے دے، دا لاء ډیپارټمنټ والا پخپله دا رالیږلے دے چه یره دومره کیسز دی هلته ، دا کیسز بالکل ټهیک دی، نه دغه دے ، هغوی رپورټنگ مونږ نه غوښتے دے او مونږ رپورټنگ کړے دے چه دا چه کوم د دوی کیسز دی دا کسیز ټهیک Mention شوے دی، دوی وائی چه 165 کښې خمونږ 65% کیسز د بنوں دی زه دا وایمه چه پهلا دا جوړ دے، خمونږ پشاور ډویژن وو، بیا هزاره ډویژن وو ، بیا ملاکنډ ډویژن وو او بیا ډی آئی خان ډویژن وو۔لا اوسه پورے ملاکنډ ډویژن کښې هائی کورټ نشته چه کوم زوړ ډویژن دے، دا نوے ډویژن جوړ دے دوی ټک د واره مخکښې خو خالی ئے وئیل چه ډویژن جوړ کړئی، کمشنر راله راکړئی څنگه چه اوس دوی وائی چه خالی ډی سی راله راکړئی، ایس پی راکړئی، ایس پی او ډیس سی لاړشی بیا دوی نور ډیمانډ شروع کړی، د ټولو نه مخکښې حق چه دے هغه د ملاکنډ ډویژن دے، ولے چه هغه زوړ ډویژن دے، هغے له اوسه پورے مونږه هائی کورټ بینچ، سرکټ بینچ نه دے ورکړے نو دوی څنگه دا نوے نوے

بینچونه غواړی۔ دوی ته دا خواست کوم چه حکومت کوشش کوی خو تاسو ته پته ده چه دا هر ځائے ته، سپریم کورټ هم دِ سبا اوګرځی او وانی چه د سپریم کورټ کیسز پیښورکښ کم دی ډیرو ته دِ لاړشی۔ نو دا خو به خوامخواه خلق دا تکلیف کوی چه هانی کورټ هم ځائے ځائے ته لاړ شی، سبا به مونږ وایو چه سپریم کورټ هم دے ټولے صوبے ته دِ راشی نو د دے خپله یو طریقه ده، یو قاعده ده چه هر ځائے کښ هانی کورټ او سپریم کورټ نشی تلے۔ تاسو خیال شته دے چه سپریم کورټ چه دوی دا بینچونه جوړ کړل، هغے باندے هم خلقو اعتراض اوکړو چه سپریم کورټ یو ځائے کښ پکار دے نو دغه شانتے هانی کورټAt present حکومت بالکل دا نشی کولے چه بنوں ته دِ سرکټ بینچ یا هغه دِ ورکړی چه کومه پورے دا حالات داسے وی۔

<u>جناب باز محمد خان</u>: محترم سپیکرصاحب ! زه دمنسټر په دے دغه باندے چه بنوں کښ بینچ نشی کیدے، هرځائے کښ کیدے شی او بنوں کښ نشی کیدے او دوی دیر په سختئ سره دا خبره کوی او زه پرے احتجاج کوم په دے خبره باندے جی چه په بنوں کښ ولے نشی کیدے؟۔ (قطع کلامی)

<u>وزیرقانون و پارلیمانی امور</u>: هر ځائے کښ نشی، وایمه چه کوم زوړ دویژن دے، پکار ده چه هلته کښ، مونږ هغے ته اوسه پورے نه دی ورکړی نو مونږ څنګه بنوں ته به ورکړو، حق دے وخت کښ د ملاکنډ دے، ولے چه زوړ دویژن ملاکنډ دے او ټولو نه لویه علاقه هم د هغوی ده، ټولو نه زیات پاپولیشن هم د هغوی دے او هلته لا تراوسه پورے نه دے شوے نو دا بنوں ته به څنګه دا دویژن بینچ مونږ ورکوؤ، هغه هم مونږ نه شو ورکولےملاکنډ هم مونږلا نه شو ورکولے۔

جناب باز محمد خان: مونږ جی دا سوال نه دےکړے چه مونږ ته دے فل دغه راشي۔ مونږ صرف دا سوال کړے دے، دا درخواست کوؤ، دا ریکویسټ کوؤ چه پینځلس ورځے او دا ګورنمنټ ، یوګورنمنټ راسره منلے دے، داسے نه ده چه ګورنمنټ راسره منلے نه دے۔

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک): جناب سپیکرصاحب ! باز محمد خان هم خبره اوکړه او منسټرصاحب ورله جواب ورکړو او درانی صاحب هم په دے خبره اوکړه۔داسے ټولے مسئلے چه کومے دی لکه ډسټرکټ د پاره کسان پاسیدل ،هغه اوونیل چه دےکښ ډی سی راکړنی اود هغه خانے د ختمولو یاد نه ختمولو، د دے ګارنټی هم راکړئ نو دا داسے مسئلے دی چه باز محمد خان چه کومه خبره کوی دا هم د خلقو د سهولت د پاره دا خبره کوی او دا حکومت چه ناست دے نو دا هم د دے د پاره ناست دے چه د خلقو کورته سهولت اورسوی ۔مسنټرصاحب چه کومه خبره کوی د هغوی د صوبانی‌حکومت چه کوم مشکلات دی نودا ټول مشکلات نے هم ورته پیش کړل که بیا هم باز محمد خان په دے نه مطمینن کیږی نودا چونکه د چیف مسنټر صاحب سره د دے تعلق دے نو زه به تجویز دا اوکړمه چه دا دے هغه کمیټئ ته لاړشي او هغه دِ Thoroughly check up کړی او بیا دِ اوګوری او بیا دے نے راوړی ۔نو په هغے باندے به دا ممبران صاحبان هم راشی ،د دوی Arguments هم په خانے دی، ځکه چه که هرخانے کښ کیدے شی نو په بنوں کښ ولے نشی کیدے؟ نودا به هغه خائے کښ ورته اوښانی نوځما دا خیال دے چه دا سوال دِ کمیټئ ته لاړ شی ۔

وزیر قانون: سپیکرصاحب ! زه لږ په پوائنټ آف آرډر باندے دا خبره Clear کوم چه ما دا نه دی ونیلی چه هرځانے کښ کیدے شی او بنوں کښ نشی کیدے۔ ما دا عرض اوکړو چه زاړه ډویژن چه دی، هغه څلور دی، یو پیښور ډویژن ،یوهزاره ډویژن ، یوملاکنډ ډویژن او یو ډیره ډویژن - ډیره

دویژن کښې شته، پیښور دویژن کښې شته، هزاره دویژن کښې شته او ملاکنډ دویژن چه زور دویژن دے هلته هم لا مونږ بینچ، دا ما Arguments د پاره اوونیل چه هلته کښې هم مونږ لا اوسه پورے Arrangement او نه کړے شو نو مونږ به -------

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: د دوی مطلب دا ووکنه جی چه بنوں په هغے ----(قطع کلامی)

وزیرقانون و پارلیمانی امور: نو مونږ به د بنوں په دویژن کښې به څنګه دا دغه به هلته کولے شو۔ په دے وجه دا خبره ے اوکړه، داسے نه چه زه وایم چه یره هرخائے کښې اوشی او بنوں کښې اونشی۔

جناب اکرم خان درانی: جناب سپیکرصاحب !بشیرخان صاحب خمونږ خوږ رورړدے۔ حقیقت دا دے مونږ د ده نه داسے الفاظ چرته هم نه دی اوریدلی لکه نن چه ده کوم دلته اظهار اوکړو۔د دوی خومخکښې د باچاخان صاحب خبره اوکړه حقیقت دا دے چه مونږ د هغوی هم مشکوریو چه د ون یونټ ختمولے د پاره ئے خبره کړے ده او دوی خوخپله لکه هر خائے چه خی نود ده خپل الفاظ دا دی چه مونږ دا انصاف د هرچا کورته اوسولت د هرچا کورته رسوو نو که مونږ په خپل کورکښې سهولت غوارو نو پکاردا دے چه هغه د ده چه کوم الفاظ دی او دے په هره جلسه او په میټنګ کښې کوی۔ مونږ خوهغه خبره دلته کړے ده نو د ده حق دا نه جوړیږی چه یره دے مونږ ته داسے جواب راکړی چه دا په بنوں کښې نشی کیدلے ، زه یوشےExplain کومه چه مونږ دا نه دی ونیلے چه مونږ سرکټ بینچ غوارو۔

جناب سپیکر: خما خیال دے دا ئے نه دی ونیلی چه بالکل نشی کیدے۔دا وانی چه هغه به وخت اخلی۔

جناب اکرم خان درانی: بیا جی دا خما ډیمانډ دے چه که چرته خما د ملاکنډ رورړدا ډیمانډ اوکړی نو زه د هغے سره هم اتفاق کومه خو چونکه خما ډیمانډ دے د ده، لکه د ملاکنډ خبرے په دے کښې راوستلے دی ، دا په دے موقع باندے

لکه څه داسے خبره نه ده او مونږ دا نه دی وئیلے چه مونږ سرکټ بینچ صرف پندره دن دے، په بنوں کښې. مونږ هغه پوخ داسے نه غواړو خو دیوټی ده لکه دے خانے نه چه څوک ځی هغه به پندره دن په دی آنی خان کښې خپل سروس اوکړی. هغے نه به پندره دن په بنوں کښې اوکړی نوکه چرته داسے جواب وی د دے اسمبلۍ نو دا خو خمونږ یقیناً احتجاج دے په دے باندے او دا خو ډیر---------(قطع کلامی)

جناب باز محمد خان : مونږه خو دغه غواړو لکه څنګه اکرم خان خبره کوی چه پینځلس ورځو د پاره دِ راشی. دا فیصله شوے ده څه داسے خبره مونږه نه کوؤ چه د دوی نه نورغواړو او خبره به هم، د دے فرید خبرے ته راشو چه کمیټۍ ته به ئے حواله کړی جی اوکمیټی دِ پرے فیصله اوکړی چه که بنوں د دے قابل نه وی، بنوں د دے حق نه لری نو بےشکه هغه د نه شی او یو کمیټۍ ته دے حواله کړی۔

وزیر بلدیات و خوراک : حکومت ته هیڅ اعتراض په دے خبره نشته دے چه دا دِ کمیټۍ ته حواله شی۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور : جناب سپیکرصاحب ! زه وایمه چه دا دِ کمیټۍ ته، ما خو جواب اوکړو او خما جواب چه دے، زه په دے Insist کوم چه دا دے ولے کمیټۍ ته حواله شی ؟ ما سره دِ خبره اوکړی .زه دا وایمه چه دا ملاکنډ دویژن دا هزاره دویژن ، مونږه اوسه پورے ملاکنډ ته نه دے ورکړے چه هغه زوړ دویژن دے نو دا بنوں دویژن اوس جوړ شوے دے، دے ته مونږ څنګه ورکړو. د حکومت سره دومره ګنجانش نشته چه هغه نوے سرکټ هاؤس یا هغلته دِ سرکټ بینچ دِ ورله ورکړی۔

جناب باز محمد خان: جناب سپیکرصاحب ! مونږ خو دا نه وایو چه ملاکنډ ته دِ نه ورکوی ملاکنډ ته دِ ضرور ورکړی چه هغه حق لری جی که ملاکنډ دویژن ملګری د دے دیمانډ کوی یا ضرورت ئے محسوس کوی نو بیا دِ بالکل

ورکړے شی خو که مالاکنډ ډویژن پخپله نه غواړی نو مونږ څه ونیلے شو، مونږ خو د بنوں ډویژن د پاره دا خپل حق غواړو او سوال کوؤجی ، Request کوؤ، بشیرخان ته هم Request کوؤ او گورنمنټ ته هم او چیف منسټرته هم Request کوؤ چه مونږته دِ دا راکړی۔ او دا داسے خبره مونږ نه کوؤ چه د دوی نه ئے غواړو۔ دا خو تیر شوے گورنمنټ مونږ ته راکړے ده او تیر شوے گورنمنټ خمونږ سره منلے ده او زه به تاسو ته دا لسټ درکړم چه دا سیکرټریان ټول ناست وو، آئی جی پی، کمشنر بنوں، ډی آئی جی بنوں ناست وو او د ټولوسیکرټریانو مخامخ دا خبره یو وزیراعلیٰ کړے وه او دا ئے آرډر کړے وو چه د پنځلسو ورځو د پاره دا دغه کړنی۔ اوس خمونږه دا حق تلفی کیږی۔ نو په دے باندے مونږه بالکل احتجاج کوؤ۔

وزیر قانون و پارلیمانی امور۔ جناب سپیکرصاحب زه دوی ته دا عرض کوم او زه دوی ته بیا وایم چه حکومت بالکل په دے کښ نه دے چه دوی ته چه دا کوم پرابلم دے نو حکومت دا غواړی چه دا پرابلم حل شی، خو خمونږ سره په دے وخت کښ حالات داسے دی چه مونږ دا نه شو کولے خو بیا هم د دوی دا خبره چه ده، دے خوامخواه کمیټی ته حواله شی نوحواله دِ شی مونږ ته هیڅ اعتراض نشته۔

وزیرجنگلات ، باز محمد خان چونکه اوفرمائیل چه که مالاکنډ ډویژن والا ئے غواړی، د مالاکنډ ډویژن والا خو دا ډیر د مخکښ نه ډیمانډ دے چه مونږ ته ئے راکړنی۔ هلته کښ راشی خو لکه دوی چه څنګه خبره اوکړه څه دی د مالاکنډ ډویژن والا خو د ډیر وخت نه د دے ډیمانډ دے که Constraints کیږی نو۔

جناب اکرم خان درانی ، جناب سپیکرصاحب! مالاکنډ ډویژن والا خو خمونږه ورونړه دی او که دوی دا غواړی نو مونږه د هغے د پاره وایوچه دوی له ئے هم ورکړنی۔

جناب عبدالسبحان خان ، د مردان دویژن متعلق ستاسو څه خیال دے؟ سر مردان دویژن د آبادئی په لحاظ سره ، که چرے فرض کړه دا کمیټئ ته ځی نو بیا دِ مردان دویژن هم حواله شی۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that Question No. 101 may be referred to the Standing Committee of S&GAD?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The Question is accordingly referred to the Standing Committee. Honourable Najmuddin Khan, MPA to please ask his Questuon No. 103.

* 103 جناب نجم الدین ، کیا وزیر ایس اینڈ ۔جی ۔اے ڈی صاحب ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ :۔

الف) آیا یہ درست ہے کہ حکومت صوبہ سرحد نے تبدیلیوں اور بھرتیوں پر پابندی عائد کی ہے؟

ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو دیر سب ڈویژن کے اسسٹنٹ کمشنر اور ای اے سی کی تبدیلی کی وجوہات بتائی جائیں؟

سردار مہتاب احمد خان (وزیر اعلیٰ)، (الف) جی ہاں ، لیکن تبادلوں پر سے اب یہ پابندی اٹھائی گئی ہے۔

ب) اے سی اور ای اے سی کی تبدیلی عوام کے مفاد عامہ میں مجاز اتھارٹی کی منظوری سے کی گئی ہے۔

جناب نجم الدین ، سر دے جز "الف" کښې لیکلی دی چه موږه د تبادلونه پابندی اوچته کړے ده ۔ یو طرف ته چه دا خلق اکثر چه ورځی نو د دوی نه تپوس کوی نو دوی وائی چه پابندی ده او د دے د پاره به Summary put up کیږی۔ نوآیا زه د منسټرصاحب نه دا سوال کوم چه دا پابندی اوچته شوه او که نه؟

جناب عبدالسبحان خان ، پوائنٹ آف آرډرسر! هسے ما وے چه د کله نه آفتاب خان تلے دے نو Volume کمزورے شو جی یا به ستاسو هغے نصیحت به پرے اثر کړے وی -

جناب سپیکر: په یوه کښې هم درنه څوک نه خلاصیږی --- (قہقہے)

جناب ہمایون سیف اللہ خان: پوائنٹ آف آرډرسر! اوس جی دا دیر بحثاوشو On High Court نوزه به تاسو ته I will take you,to Article 198 of the Constitution of Pakistan, that Peshawar High Court shall have a Bench each at Abbottabad and Dera Ismail Khan and the High Court of Baluchistan. او بلوچستان مخکښې دے ، دیره اسماعیل خان، ایبټ آباد او پشاور، دا د آرټیکل 198 لاندے It part of the Constitution خما به دا رائے وی او زه به دے خپلو ملګرو ته دلته اووایم چه Change for the Constitution اوکړی او که بنوں کښې کوئ یا که په مالاکنډ یا په کوهاټ کښې نے کوئ It's part of the Constitution

جناب باز محمد خان ، همایون خان داسے خبره کوئ چه هغه خبره تیره شوے ده او دوی نے اوس کوی د هغے په باره کښې خو یوه فیصله اوشوه جی -

Mr.Humayun Saifullah Khan : You can not do it here sir

جناب اکرم خان درانی: په هغے باندے خو یوه فیصله اوشوه او کمیټئی ته حواله شو جی ----- (قہقہے)

جناب ہمایون سیف اللہ خان ، نه جی کمیټئی ته کیدے نشی جی You have a Constitution, sir, 198 دا خو اوګورنے سر، د Constitution خبره ده

جناب سپیکر: دا کوم Clause دے

Mr.Humayun Saifullah Khan: You have a Constitution 198,

دا خو اوګورئ سر د Constitution خبره ده۔

جناب سپیکر ، کلاز نے اووانی جی کوم کلاز دے؟

Mr. Humayun Saifullah Khan: Article 198 clause (3)

جناب عبدالسبحان خان ، پوائنٹ آف آرڈر سر۔

جناب ہمایوں سیف اللہ خان : یره دا واورنی دا د Constitution خبره ده، گپ نه دے ، د هرڅه نه مو گپ جوړ کړے وی - The Lahore High Court shall have a Bench each at Bahawalpur, Multan and Rawalpindi, The High Court of Sind shall have a Bench at Sukkur,The Peshawar High Court shall have a Bench each at Abbottabad and Dera Ismail Khan and the High Court of Baluchistan shall have a Bench at Sibi.

جناب سپیکر ، اوس زه درته وایم جی، اوګورنی یو منټ جی ------(قطع کلامی)

جناب عبد السبحان خان : هم په دغه کښې دے (6) اوګورنی

جناب سپیکر ، واورنی جی Each of the High court واورنی جی مخکښې واورنی (4) اوګورنی Each of the High Court may have Benches at such other places as the Governor may determine on the advice of the Cabinet and in consultation with the Chief Justice of the High Court. نُوُوَلَاتَقْرَبُوْالصَّلوٰة والا قصه مه کونی جی، مخکښې ورسره ګورنی جی

وزیربلدیات ، جناب سپیکرصاحب نن سبا خو همایون سیف الله صاحب تش په "نا" باندے نے خله اغوښتے ده، چه هرشے راځی نو دے وائی چه "نا"

جناب اکرم خان درانی ، خما خیال دے همایون خان په دے وجه باندے پاڅیدو چه د هغوی دا خیال وو چه تر اوسه پورے شوے ولے نه دے او د ده مقصد داوو چه دا پکار ووچه مخکښې شوے وے--- (قہقہے)

جناب سپیکر، جی، دا جواب ورکړنی جی آنریبل منسټر جی،

وزیر قانون وپارلیمانی امور، مسټرسپیکرصاحب! نجم الدین صاحب چه څنګه خبره اوکړه دا مونږه Amended reply نن تقسیم کړے ده او په دے کښې دا لیکلی دی چه "لیکن جہاں تک تعیناتی یا تبادلے اگر ازحد ضروری ہو اور عوام کے مفاد میں ہو تو مجاز اتھارٹی کوتبادلے کرنے کا اختیار حاصل ہے" نو په هغے کښې دا دی چه مونږ Law and order situation هم ګورو او د Officer's efficiency هم ګورو نو د هغے په وجه باندے ټرانسفر چه کیږی نو دا S&GAD د Chief Minister's portfolio دے او Cabinet decision چه دے نو هغه چیف منسټر هر وخت Relax کولے شی او په هغے وجه باندے د حالاتو تقاضا،

Efficiency of the officer and law and order situation of the area د هغے نه پس هغونی کړی دی او د دے دوه کسانو دوی دغه کړے وو چه ولے ټرانسفر شوی دی نو Because of their efficiency او د چیف منسټر په خپله Prerogative وو او هغوی په هغے باندے کړے دے په دے کښې څما خیال دےداسے Objection والا څه خبره نشته۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکرصاحب د دوی په دے جواب کښې او په Written جواب کښې خو ډیر لوئے فرق دے۔ تاسو دا "الف" اوګورنی۔

جناب سپیکر، دوی Amendment distribute کړے دے، دا چونکه مخکښې دوی ورکړے وو او بیا وروستو نے دا کړے دے او Permission نے اغستے دے۔

جناب پیر محمد خان، دا اولنے جواب غلط دے۔ دا خو د دے هاؤس سره دوی Foolings کوی چه یوه ورځ یو شان جواب ورکوی او اصل جواب بل شان وی۔

جناب سپیکر، دا په اصل کښې دا جواب ډیر مخکښې راغلے وو او زوړ Question وو، د هغے دوی بیا Permission اغستے وو

وزیر قانون و پارلیمانی امور، دا ډیر زور Question وو او دا تقریباً د شپږ میاشتو نه مخکښې Question وو، نو په دے وجه باندے

جناب سلیم سیف اللہ خان، خما هم یو Question دے جناب سپیکر، نن چه کوم د ملک حالات دي او وزیر صاحب همیشه په جواب کښې دا وائي چه پیسے نشته او خزانه خالي ده، دا نه شو کولے، هغه نه شو کولے نو د یو صوبے وزیراعلیٰ آیا -----------

جناب سپیکر، تاسو په پوائنټ آف آرډرخبره کوئ؟

جناب سلیم سیف اللہ خان، نه جي Supplementry Question کوم

جناب سپیکر، خه په هغے سوال کښې

جناب سلیم سیف اللہ خان، په تبادلو باندے، زه صرف دا Question کوم، وزیر صاحب د وزیراعلیٰ په Behalf باندے جوابونه ورکوي چه----

Mr.Speaker: You are on a supplementary?

Mr.Salim Saifullah Khan : Supplementry Sir, My

supplementary question Mr.Speaker is, چه دا د وزیراعلیٰ کار دے، دا تبادلے کول او نه کول؟

وزیرقانون وپارلیمانی امور، سپیکرصاحب دا د وزیراعلیٰ په وینا باندے، او تبادله خو همیشه سیکرټري کوي، سیکرټري ایس اینډ جي اے ډي کوي یا د هر یو ډیپارټمنټ سیکرټري یا یو XEN به وي - د وزیر په وینا به سیکرټري کوي، د ګریډ پورے خبره ده، داسے نه ده چه د یو چپړاسي فیصله به هم چیف منسټر، فیصله سیکرټري کوي او دا خما نه زیات خما خیال دے سلیم خان پوهیږي خو فیصله پولیټیکل سرے به کوي چه کوم سرے کوم ځائے کښې صحیح کار کولے شي او کوم سرے Efficient دے کوم ځائے کښې ټهیک دے کوم ځائے کښې خراب Law and order situation

دے نوھغه فیصله به چیف منسټر واني او کوی به سیکرټری ایس اینډ جی اے ډي٬ او په دغه حساب سره به نے چیف سیکرټری کوی۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب که د معمولی نوعیت د ټرانسفرو ضرورت راشي نو هغه Relaxation به څوک ورکوی ٠ د استاذ راغے یا د کلاس فور راغے یا بل داسے چه هغه د گریډ 16 نه لاندے وی؟

وزیر قانون وپارلیمانی امور، دا به Head of the Department کوی دا دومره مسئله نه ده

اراکین اسمبلی کی رخصت

جناب سپیکر، ان معزز اراکین اسمبلی نے رخصت کے لئے درخواستیں ارسال کیں ہیں ۔ جناب ارباب محمد ایوب جان خان نے 21/11/97 ٬ جناب محمد ہاشم خان صاحب آف دیر 21/11/97 اور جناب احمد حسن خان صاحب 21/11/97 Is it the desire of the House that leave may be granted to the honourbale Members?

(The motion was carried)

Mr.Speaker: Leave is granted, to the honourable Members.

جناب محمد ہاشم خان (وزیرتعلیم) ، سپیکرصاحب! ما یو عرض کوؤ چه کله تاسو٬ مونږ په دے "محمد هاشم" نوم باندے دوه کسان یو که تاسو خما د نوم سره پارټی واییٔ نو لږ خلق به مو پیژنی په تیرو ورځو کښ په اخبارکښ داسے یو دغه راغلے وو۔

جناب سپیکر، ما ورسره دیر اووے جی ٬دیر مے خکه اووے او ستاسو د کلی نوم مے خکه وانه غستو چه هغه پراز)دے لږ خطرناک غوندے نوم دے۔

جناب محمد ہاشم خان ، نه جی ٠ د کلی نه پارټیٔ نوم ورسره وایئ دا به لږه آسانه وی٬ تیرشوے خل هم بیا مسئله وه۔

تحاریک التواء

Mr.Speaker: Mr.Khurshid Azam Khan, MPA to please move his Adjournment motion No 134.Mr. Khurshid Azam Khan, MPA,

جناب خورشید اعظم خان ، شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ اسمبلی کی معمول کی کارروائی روک کر عوامی نوعیت کے مسئلے پر بحث کی اجازت دی جائے اور وہ یہ ہے کہ میرا حلقہ نیابت پی ایف ۔ 37۔ حویلیاں موضع رانی محلہ عباسیاں رجوعیہ 'موضع کیمین 'موضع چن کوٹ ' گھوڑیاں داخلی 'تیار گلی 'رزی سیداں 'چمنکا کے مقام پر بجلی کے پول لگائے گئے ہیں اور بعض مقامات پر بجلی کی تاریں زمین پر پڑی خراب ہو رہی ہیں ۔جناب سپیکر میرے حلقے میں تقریباً آٹھ نو سال ہو نے ان مقامات پر بجلی کے پول اور تاریں لگی ہوئی ہیں ۔اب دنیا چاند کی طرف جا رہی ہے اور میرے حلقے میں جو پول لگے ہوئے ہیں ان کے بارے میں کافی دفعہ متعلقہ محکمہ کے ساتھ رابطہ کیا گیا ہے اور وہ کہہ رہے ہیں کہ ہمارے پاس فنڈز نہیں ہیں ۔اس طرح کا طریقہ کار سرا نہیں ہونا چاہیے ۔فنڈز اسی وقت ایشو کریں اور اس سکیم کو مکمل کیا جائے ۔ حلقہ کے لوگ روزانہ ہمارے پاس آتے ہیں 'جس سے بہت زیادہ پریشانی بنتی ہے مہربانی کر کے اس معاملے کا کوئی حل نکالیں ۔اس ہاؤس کے جو متعلقہ منسٹر صاحب ہیں 'یہ ہے تو مرکز کا محکمہ ' بہرحال صوبے کا بھی اس معاملے میں کچھ نہ کچھ حق بنتا ہے تو مہربانی فرما کر ان مقامات پر بجلی کی فراہمی کو یقینی بنایا جائے ۔شکریہ جناب ۔

جناب پیر محمد خان ، جناب سپیکر صاحب! زہ لږ Request د دے سره خپل شریک کوم، په دے باندے ما هم خپل یواستحقاق تاسو ته درکړے وو او بیا تاسو ماته واپس رالیږلے دے چه دا استحقاق نه جوړیږی خو د د دے خبرے سره که خما دا هم شریکه شی ۔ مصیبت دا دے جناب سپیکرصاحب چه کومه محکمه د مرکز سره وی نو د هغے نه مونږ ته دیر لوئے مشکلات وی ۔ په صوبائی کښې مونږ دلته د خپلو منسترانو سره شړ، جهګړه هم اوکړو او

دوی دیر زیات شریفان خلق دی، دلته کښی مونږ مطمئن کړی او که دلته نه وی نو په دفتر کښی راله کار اوکړی، خاص کر بلورصاحب ډیر زیات ښه سړے دے او ډیر شریف او ډیرکار والاسړے دے ۔ جناب سپیکرصاحب، خما دوه درے کلی د1992-93 په کال کښی په بجلی کښی رسیدلی وو او تر اوسه پورے نیمګړی پراته دی ۔یعنی اوس خو هغوی راته کار پریښولے دے او هغه څه پولونه نے اوړی دی نو لګولی نے دی او څه په پټو کښی پراته دی، هغوی تختیدلی دی او هډو کارنه کوی۔ نو د دے واپډا باندے خو مونږ دلته کښی یو قرارداد هم پاس کړے دے چه دا خمونږ دے صوبائی حکومت ته حواله کړنی او د دے بل څه حل نشته، خو څه داسے چل پکار دے لکه تاسوچه د تی وی په باره کښی یوه خبره اوکړه ۔ نو زه وایم چه څه داسے حل دے له رااوباسنی چه دا واپډا والا که خمونږه د صوبے کارنه کوی، خما خو ذاتی کارنه دے دا خو د قوم کار دے، مونږ د قوم نمائندګان یو نو چه د دے صوبے کارنه کوی نو بیا خو د دے صوبے نه دوی ویستل پکاردی چه د دوی څومره ملازمین دی، دوی دِ خی او په هغه لاهورکښی دِ ناست وی او هلته دِ تنخواه اخلی او هلته کښی دِ وی او چه د دے صوبے نه خی ۔ مونږ به خان له دلته د بجلنی د پاره انتظام اوکړو۔ دا خمونږه ډیمونه دی او په دے کښی بجلی ګهرے دی ، دا خوخمونږه په صوبه کښی دی او مونږه به د دے د پاره نوی **Appointments** اوکړو او براه راست په زور او په جبرباندے به نے واخلو۔

<u>جناب علی افضل خان جدون</u> ۔ جناب سپیکر صاحب! پوائنٹ آف آرڈر ۔جناب سپیکر! میرا پوائنٹ آف آرڈر یہ ہے کہ میرے عزیز ممبر نے اپنے علاقے کی بجلی کی اس تکلیف کا ذکر کیا ہے جس کے لئے فنڈ مہیا نہیں ہیں اور میں اپنے اس بھائی کا احترام کرتا ہوں لیکن میری گزارش یہ ہو گی کہ ان کے مسائل کے حل کی طرف وہ توجہ دیں کیونکہ پورے واپڈا کو اپنی تحویل میں لیں گے تو یہ لمبا مسئلہ بن جائے گا اور ان کی بجلی کی تاریں وہی کی وہی پڑی رہ جائیں گی ۔پہلے وہاں تاریں لگا لیں اور اس کے بعد وہ

دوسری تحریک پیش کریں کہ واپڈا کو صوبہ میں آنا چاہیے یا نہیں ۔پہلے مہربانی سے ان کا مسئلہ حل ہونے دیں ۔

جناب پیر محمد خان ، جناب سپیکر میرے بھائی درست بات کر رہے ہیں لیکن یہ Adjournment motion ہے اور اس پر تمام ممبران بات کر سکتے ہیں ۔یہ منسٹر لاء رہے ہیں لیکن ان کو رولز کا پتہ نہیں ہے ۔

جناب علی افضل خان جدون ، آپ مجھ سے زیادہ تجربہ کار ہیں کیونکہ جن تجربات سے آپ گزرے ہیں' میں ان سے نہیں گزرا ہوں ۔میری تو گزارش ان کے مسئلے کو حل کرنا ہے ۔ میرا اتنا تجربہ نہیں ہے اور میں اس سے معذور ہوں ۔

جناب عبدالسبحان خان ، سر آپ کی مہربانی سے فلور مجھے ملا ہے ۔ قابل احترام سپیکرصاحب زه د معزز رکن په خدمت کښې دا گزارش کوم چه شاید په تیر سیشن کښې د واپډے متعلق دلته یو متفقه قرارداد پاس شوے وو نو که د هغې ریزلټ بیا څه را نغلو نو که د دوی څه احساسات او جذبات وی نو بیا به په هغې باندے خبرے اوشی اوس خو دا خبره د خورشید اعظم صاحب د حلقې متعلق وه۔

جناب سپیکر ، دا خو Clear adjournment motion دے او په دے باندے خبرے لږے کیدے شی او منسټر صاحب به ئے جواب ورکوی البته په Call Attention باندے صرف Mover او منسټر خبره کولے شی ۔

جناب عبدالسبحان خان ، ستاسو خو سر دومره وسیع القلبی ده چه په Call attention باندے هم ډیرے خبرے کیږی ۔

حاجی محمد یوسف خان ، جناب سپیکر! په دے کښې خما یو تجویز دے چه دا ډیره اهمه تحریک التواء ده، تاسو دا ایډمټ کړنې چه په دے باندے مکمل بحث اوشی۔ دا مسئله د یو خانے یا د یو کلی نه ده جی دا ټوټلی د صوبه سرحد ده او حقیقت دا دے جناب سپیکر که تاسو دا ایډمټ کړنې چه په دے باندے مکمل بحث اوشی۔

جناب خورشید اعظم خان : پوائنٹ آف آرڈر سر۔ جناب سپیکر! یہ میں نے اپنے حلقے کے لئے بات کی ہے اور جو کوئی جنرل بات کرنا چاہتا ہے تو بے شک کرے ۔میں ابھی جو بات کر رہا ہوں وہ اپنے حلقے کی بات کر رہا ہوں ۔ منسٹر صاحب مہربانی کر کے اس کی تھوڑی وضاحت کر دیں ۔

میاں مظفرشاہ : سپیکر صاحب ! زہ هم د خورشید اعظم صاحب حمایت کوم خو څنګه چه دے نورو ملګرو اووئیل واقعی دا مسئله شته ـ 1988ء کښې مونږ پولونه لګولے دی ـ بیا په 1994ء کښې ستاسو یاد شی په ضمنی انتخاباتو کښې بلا فنډونه او باقاعده یو لسټ مونږ واپډے له سره د Sanction پیسو ورکړے دے۔ لیکن تر اوسه پورے په هغے باندے کار نه دے شروع شوے۔

جناب سلیم سیف اللہ خان :جناب سپیکر ! ہم سب کا یہ مسئلہ ہے لیکن کہتے ہیں کہ یہاں بحث کے لئے منظور کیا جائے اور اس پہ بحث کی جائے ۔میری صرف یہ گزارش ہے کہ ہم بحث تو کر لیں گے اور پھر وزیر صاحب فرمائیں گے کہ میں واپڈا کو کہہ دوں گا لیکن انہوں نے فلور آف دی ہاؤس پہ کہا ہے کہ واپڈا میری نہیں سنتا اور نہ کوئی چیف انجینئیر ان کی بات سنتا ہے ،تو اس سے بھی اس ایوان کی توہین ہوتی ہے کہ ہم یہاں بیٹھ کر مسئلے اٹھاتے ہیں اور وفاقی حکومت اس پر کوئی عمل نہیں کرتی ۔اس لئے میری یہ تجویز ہے کہ خدارا اپنی عزت اپنے ہاتھ میں رکھیں اور ایسا نہ کریں کیونکہ آپ کو پتہ ہے کہ وفاقی حکومت نے کچھ نہیں کرنا ، تو فضول اپنا وقت ضائع کریں نہ اس ایوان کا اور اس ایوان کی عزت کا بھی ذرا خیال رکھیں ۔

جناب سپیکر : جناب فتح محمد خان۔

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات)؛ ما خو دا عرض کولو جی، ما وئیل چه تاسو کوم ایډجرنمنټ موشن ایډمټ کړنی نو بیا په هغے باندے بحث کیدے شی ـ چه تر سو پورے ایډمټ شوے نه وی نو د هغے خو طریقه کار دا وی چه څوک نے پیش کړی، هغه نے پیش کړی او منسټر د هغے جواب اوکړی۔ او بیا په هغے باندے صرف هغه کسان مختصر شان خبرے کولے شی ـ چا چه

ایډجرنمنټ موشن، او چه تاسو نے ایډمټ کړنی----(قطع کلامی)

جناب سپیکر: مختصر خبرے پرے کولے شی او د ایډمیشن نه بعد پرے پوره بحث کولے شی - اوس مختصر خبرے هر یو ممبر ته حق شته نور ممبران پرے خبرے کولے شی -

ملک جہانزیب خان: جناب سپیکر صاحب--------(قطع کلامی)

جناب سپیکر: خو ډیرے زیاتے نه، پوره ډسکشن پرے نه دی کول پکار -

ملک جہانزیب خان: جناب سپیکر صاحب! شکریه، زه د خورشید اعظم صاحب چه کوم ایډجرنمنټ موشن، زه په دے-----(قطع کلامی)

جناب سپیکر: البته یو شے دے چه سپیکر سره دا اختیار شته که هغه وانی چه زه دا سرے نه پریږدم، نو زه دا اختیار د چا خلاف استعمال کړم؟

ملک جہانزیب خان: جناب والا! دا کومه مسئله چه دوی پیش کړے ده دا مسئله په ټوله صوبه کښی ده - او خصوصاً خما په حلقه کښی خو په 1988ء کښی زه ممبر ووم، هغه اسمبلی بیا ماته شوه- هغه کلی لا نیمګړے پراته دی - بیا د 1990ء نه واخله تر 1993ء پورے زه ممبر ووم او د هغے وخت کلی نیمګړی پراته دی- ستنے لګیدلے دی جی او تارونه پرے نشته دے-

جناب سپیکر: دا کورنی د ټولو دا مسئله ده - د ټولو هم دا مسئله ده خو اودریږنی چه هغوی له دوی څه جواب ورکړی، منسټر صاحب چه څه جواب ورکوی نو د هغے نه بعد بیا به پرے سرے خبره اوکړی- جی آنریبل منسټر صاحب پلیز-

وزیر قانون و پارلیمانی امور: مہربانی سپیکر صاحب! خورشید اعظم صاحب نے جیسے فرمایا ہے کہ ان کے علاقے میں پول لگے ہوئے ہیں اور بجلی کی تاریں زمین پر پڑی ہوئی ہیں- پہلے تو میں ان سے یہ درخواست کرتا ہوں کہ کل Saturday ہے اور اسمبلی نہیں ہو گی -وہ میرے پاس تشریف لائیں' میں چیف انجینئر سے بات کر کے ان کے مسئلے

کا پتہ کرونگا کہ کیا پوزیشن ہے اور کیا پرابلم ہے ۔باقی دوستوں نے جو بات کی ہے تو اس میں جیسے اس دن فیصلہ ہوا تھا تو اس سلسلے میں میں نے چیئرمین واپڈا کو لیٹر لکھ دیا ہے کہ وہ ہمیں بتائیں اور ٹائم دیں ؟ اس کو لاہور سے یہاں بلائیں تاکہ ہر ایک ممبر ان سے اپنی بات کرے اور اس کے بعد جو ہو سکے وہ ہم ان کے لئے کریں ۔سلیم خان نے کہا ہے کہ ہماری کوئی سنتا نہیں ہے' خدا نخواستہ ایسی کوئی بات نہیں ہے۔مرکزی حکومت بھی ہماری ہے اور صوبائی حکومت بھی ہماری ہے ۔سنتے ہیں مگر پرابلم اتنے ہیں کہا اُ نہیں حل کرنے میں ٹائم لگتا ہے ۔ابھی ہمارے نئے چیئرمین شمس الملک صاحب نے وعدہ کیا ہے ۔اور اسی وجہ سے ان کو لے کر آئے ہیں۔ شمس الملک صاحب اس وعدے کے ساتھ آئے ہیں کہ انشاء اللہ ایک سال کے اندر اندر وہ واپڈا کے جتنے بھی پرابلم ہیں' ان کو حل کریں گے اور میں ہاؤس کو یقین دلاتا ہوں کہ ایسی کوئی بات نہیں ہے ہم ان کو بلائیں گے اور جو ہو سکا ہم انشاء اللہ کریں گے

Mr. Speaker: Honourable Ghafoor Khan Jadoon, MPA to please move his Adjournment Motion No. 139.

جناب غفور خان جدون : جناب سپیکر صاحب --------(قطع کلامی)

جناب سپیکر :خما خیال دے مخکښې په دے خو محه بلا دسکشن شوے نه دے ' مخکښې په کونسچن باندے که -------(قطع کلامی)

خصوصی مراعات نہ ہونے کی وجہ سے انڈسٹریل سٹیٹس میں کارخانوں کی بندش میں اضافہ

جناب غفور خان جدون ، په دے خو شوے دے ۔ خو دا ده چه محه چل اوکړو، مجبوري ده، هلکان بےروزګاره دي، خلق بے روزګاره دے، صوبه کښې بے روزګاري ده نو نور به محه اوکړو، محه خو به وايو کنه جي۔ د دے خلقو محه نمائندګي خو به کوؤ کنه جي او زه خو وايم، حلقے ته نه وايم جي دا د ټولے صوبے مسئله ده۔ جناب سپيکر ، ستاسو ډير زيات مشکور يم ۔ "اسمبلی

کی کارروائی روک کر اس اہم، فوری اور مفاد عامہ کی نوعیت کے مسئلے پر بحث کی جائے صوبہ سرحد کے تین بڑے انڈسٹریل اسٹیٹ یعنی گدون انڈسٹریل اسٹیٹ، حطار انڈسٹریل اسٹیٹ، جمرود انڈسٹریل اسٹیٹ اور صوبے کے دیگر مختلف انڈسٹریل اسٹیٹ سطح سمندر سے سترہ سو کلو میٹر کے فاصلہ پر واقع ہونے کی وجہ سے خصوصی مراعات نہ دینے پر کارخانے آئے دن بند ہو رہے ہیں جس کی وجہ سے بیروزگاری میں آئے دن اضافہ ہو رہا ہے۔" نو سپیکر صاحب ! تاسو ته خو دا علم دے، فتح محمد خان صاحب نن ډیر Active دے جی نو ما ونیل کیدے شی چه خما په دے دغه باندے تپوس کوی که څه۔ نبه جی عرض دا دے جی چه جناب سپیکر صاحب دغه شان که تاسو اوګورئ نو په صوبه سرحد کښی انتهائی بے روزګاری ده۔ د هغے په مقابله کښی په پنجاب کښی او په سنده کښی دومره بے روزګاری نشته چه څومره خمونږ په دے صوبه فرنټیر کښی ده نو عرض دا دے چه تر څو پورے خمونږ صوبائی حکومت او صوبائی ممبرانو په دے باندے یو متفقه سټینډ نه اخلی او دے خپلے صوبے له یو خصوصی پیکیج د مرکزی حکومت نه وانه خلی نو په دے صوبه کښی نه بے روزګاری ختمیږی او نه د دے څه طریقه کارشته، چه دا به حل شی۔ دغه شان تاسو اوګورئ لیبر ویلفئیر بورډ کښی په اربونو روپئ دی۔ او په دے صوبه کښی په دے پنځوسو کالو کښی اوس ما اوریدلے دی چه تقریباً پنځه کروړه روپئ نے دے صوبه له ورکړے ، چه هغه په انډسټریل سټیټ حطار کښی یا په ګدون کښی لیبر کالونی جوړوی او څو سکولونه هائر سیکنډری سکولونه وغیره او واړه واړه هسپتالونه جوړوی۔ په رُومبنی خل پنځوس کاله پس دے صوبے ته لږه غونډے حصه ملاؤ شوه۔ عرض دا دے چه ورځ تر ورځه بے روزګاری سیوا کیږی، خلق خو مونږ د نوکرو نه اوویستل، ولے چه سرکاری مد کښی خو نوکری نشته، په پولیس کښی پابندی ده، ایف آر پی کښی پابندی ده، په نورو ډیپارټمنټو کښی پابندی ده، په سرکاری مد کښی خو تاسو بهر څوک نه شئ لیګلے ۔اوس

دوی وائی چه دوه لکهه آسامیانے دی، په اورسیز کښ به دوه لکهه لیگی - د هغے ماته علم نشته چه د صوبه سرحد په هغے کښ څومره Share دے- د چوده فی صد په حساب باندے د صوبه سرحد چه په هغے کښ څه Share رسی؟ نو خما په خیال څه چوده پندره هزار آسامئ که صوبه سرحد ته ملاؤ شوے، هغه به هله ملاویږی جی (قطع کلامی)

آوازونه، دوه لکهه کښ 28 هزار آسامیانے خمونږ جوړیږی -

جناب غفور خان جدون، دو لاکھ دی چه خمونږ پکښ هر څومره جوړیږی - که اتهانیس هزار جوړیږی که تیس هزار جوړیږی - نو دا به هم د مرکزی حکومت یو ډیره لویه مهربانی وی چه اتهانیس هزار کسان مونږ بهر اولیګلے شو- خو عرض دا دے - تاسو دے خپلے د آبادئ شرح ته اوګورئ چه څنګه ورخ تر ورخه سیوا کیږی او دے هلکانو ته اوګورئ ایف اے ، بی اے ، بی ایس سی ، ایم ایس سی ، دګری د غریبانو په لاس وی او دغه خانے په دے سړکونو باندے ګرځی را ګرځی- او تاسو په دے ټول ، تاسو نهه لس میاشتے شوے دی صرف د ایجوکیشن په مد کښ تاسو تقریباً څه ګیاره باره هزار کسانو ته نوکرئ ورکړے - د دے نه علاوه نور هیڅ نشته - دا هم د ګورنمنټ ډیره ښه پالیسی ده چه میرټ نے وړومبنی خل باندے ، وروستو درے درینیم کاله کښ دوی د میرټ" دهجیاں بکهیر" کړی دی او دا موجوده حکومت ته دا هم یو کریډټ خی چه زه که نوکرئ نے ورکړے ګیاره هزار نے ورکړے یا باره هزار نے ورکړے یا تیره هزار په سرکاری مد کښ نے ورکړے هغه نے په میرټ ورکړے - خو زه صرف دے انډسټریل سټیټ ته راځم جی چه مهربانی اوکړئ ګورئ چه په ګدون کښ د 11 ارب روپو سرمایه کاری شوے ده جی دغه شان حطار انډسټریل سټیټ د اربونو روپو سرمایه کاری شوے ده، دغه شان جمرود انډسټریل سټیټ کښ د اربونو روپو سرمایه کاری شوے ده- خمونږ ډیرے زړے کارخانے چه کوم دی هغه

تولے بندے دی۔ چارسدہ شوگر مل تہ اوگورئ جی، خزانہ شوگر مل پہ کوم دغہ باندے روان دے، پہ گدون کښې د دنیا کارخانے بندے شوے، تقریباً پہ دهائی سو کښې فی الحال سل کارخانے چلیږی او 150 پکښې بندے دی ۔ کومہ چہ خما حلقہ نیابت دہ جی۔ نو عرض دا دے چہ سپیکر صاحب زہ بہ مؤدبانہ طور باندے دا درخواست کومہ چہ بی بی صاحبہ ہم ناستہ دہ، خہ وایم چہ پہ دے کښې وزیر اعظم آف پاکستان سرہ دوی او وزیر اعلٰی صاحب ملاؤ شی چہ پہ څہ طریقہ وی دومرہ مونږتہ مراعا ت دی%25 or 20% د ټرانسپورټ پہ شکل کښې ملاؤشی کہ هغه د بجلئی پہ مد کښې ملاؤ شی چہ د 1700کلومیټر نہ دا سامان راخی نو د هغے د ټرک لوډ ان لوډ د ټرانسپورټ خرچہ چہ مونږہ برداشت کړو نو مونږہ بہ پنجاب او سندھ سرہ مقابلہ اوکړو او چہ څرمرہ پورے نے مونږ لہ خصوصی مراعات نہ وی راکړی دا مراعات پہ فرانس کښې ہم شتہ، پہ لندن کښې ہم شتہ، او پہ امریکہ کښې ہم شتہ او پہ هندوستان کښې ہم شتہ دے ۔ چہ تاسو څومرہ د سطح سمندر نہ لرے علاقے وی نو هغے لہ بہ یو خصوصی پیکیج ورکوئ ۔ نو دا خما یو مؤدبانہ درخواست دے، دا ایډمټ کړئ او مؤدبانہ دا ضروری درخواست کومہ چہ د صوبہ سرحد د راتلونکی نسلونو د پارہ او د موجودہ نسل د پارہ، د بے روزگارئ ختمولو د پارہ دے صرف مونږ لہ دے صنعتی پالیسئ کښې خصوصی مراعات راکړی۔

__حاجی محمد عدیل :__ جناب سپیکر! مجھے بولنے کی اجازت ہے ؟ جناب سپیکر! میں تو اپنے بھائی غفور خان جدون صاحب کا مشکور ہوں کہ انہوں نے ایک بہت اہم مسئلے پر یہ تحریک التوا پیش کی ہے ۔ انہوں نے تین انڈسٹریل اسٹیٹ کا ذکر کیا ہے جن میں گدون 'حطار اور پشاور جمرود شامل ہیں ' لیکن پشاور کوہاٹ روڈ پر' مردان میں' کوہاٹ میں ستر فیصد کارخانے تمام انڈسٹریل اسٹیٹ میں بند ہیں 'صرف حطار میں کچھ کارخانے چل رہے ہیں اور وہ بھی اس کی مخصوص Location کی وجہ سے۔ جناب سپیکر! اس وقت کوئی دو

ہزار کے لگ بھگ کارخانے ہمارے صوبے میں بند ہیں اور باقی جو کارخانے چل رہے ہیں وہ بڑی مشکلات کا شکار ہیں۔ کبھی تین ماہ کے لئے ان کو بجلی نہیں ملتی اورکبھی تین ماہ کے لئے ان کی سوئی گیس کاٹ لی جاتی ہے بلکہ جناب سپیکر! قومی بجٹ میں بھی ایسے فیصلے کر دیئے جاتے ہیں جس کی وجہ سے یہاں اگر کوئی کارخانے چل رہے ہیں جیسے کہ ہمارے یہاں سیمنٹ کے کارخانوں کا ایک رواج ہوا تھا اور ہری پور اور جنوبی اضلاع بعض سیمنٹ کے کارخانے شروع ہونے تھے لیکن قومی بجٹ کے نتیجے میں وہ بھی اب میں سمجھتا ہوں کہ مشکلات کا شکار ہیں ۔ پچھلے دور میں' جب میاں نواز شریف صاحب کی حکومت تھی تو ایک کمیٹی بیٹھی تھی' مظفر محمود قریشی کمیٹی For sick unit of N.W.F.P. اس کمیٹی نے کوئی دو سال کام کیا اور ایک جامع رپوٹ پیش کی تھی ۔ہماری بدقسمتی ہے کہ اس رپورٹ کو کارخانہ داروں نے بھی تسلیم کیا تھا لیکن اس رپورٹ میں یہ سقم رہ گیا تھا کہ ورکنگ کیپیٹل کہاں سے آئے گا ۔ اس رپورٹ کے نتیجے میں انہوں نے کافی یعنی ایک سوتیس چالیس کارخانوں پہ کام کیا تھا اورکسی کارخانے کوکسی بینک نے کوئی پیسہ نہیں دیا ۔ گزشتہ پچاس سالوں میں ہمارے صوبے میں Hardly تین پرسنٹ انویسٹمنٹ ہوئی ہے ٹوٹل پاکستان کی جبکہ ہمارا حق اگر ہم ٹرائیبل ایریاز کو اپنے ساتھ شامل کر لیں کیونکہ وہ بھی یہیں کاروبار کرتے ہیں' یہیں روزگار کرتے ہیں تو 19% بنتا ہے۔ جناب سپیکر! ابھی بھی ہماری حکومت نے ایک ٹاسک فورس بنائی تھی For Industrial rehabilitation of industries in NWFP. جسکے چیئرمین یوسف ایوب صاحب وزیرصنعت تھے۔ اس نے ایک بڑی جامع رپورٹ بنائی تھی اور اس میں بڑی اچھی تجاویز تھیں' اس کو چھ ماہ ہو گئے ہیں لیکن اس پر بھی عمل نہیں ہو رہا۔ اس میں سب سے اہم تجویز یہ تھی کہ اگر ہمیں مرکز کوئی Concessions نہیں دیتا یا ہمارے ہاں Concessions کو Misuse کیا گیا تھا جیسا کہ گدون میں یہ مسئلہ پیدا ہوا تھا کہ باہر سے لوگ آئے اور انہوں نے کراچی میں ہی Raw material بیچ دیا اور Manufacturing کے لئے یہاں نہیں لائے تو ہم نے یہ تجویز دی تھی کہ آپ بجلی پچاس فیصد رعایت پر دیں کیونکہ بجلی اگر استعمال

ہو گی تو اس کی Concession ملے گی ۔ بجلی کو نہ بازار میں بیچا جا سکتا ہے اور نہ سمگل کیا جا سکتا ہے اور نہ کراچی پورٹ پر بیچا جا سکتا ہے ۔ تو یہ ایک تجویز تھی کہ اس صوبے ------- (قطع کلامی)

وزیر قانون و پارلیمانی امور: پوائنٹ آف آرڈر ۔ مسٹر سپیکر صاحب! میں یہ ریکویسٹ کرتا ہوں کہ اگر یہ اس میں اتنی بحث کر رہے ہیں تو بہتر ہو گا کہ آپ اس کو Accept کر لیں اور اس کو Discussion کے لئے ہم منظور کر لیتے ہیں ۔ تو پھر ہر ایک بولے گا' یہ بھی بولیں اور وہ بھی ۔ دیکھیں جناب عدیل صاحب نے پوری تقریر شروع کر دی ہے اگر ہم اس کو Accept کر لیتے ہیں تو ان کے لئے کوئی پرابلم نہیں ہو گا ۔

حاجی محمد عدیل : جناب سپیکر! میں ایڈمشن کے لئے ہی یہ گراؤنڈ دے رہا ہوں اور شکر ہے کہ وزیر موصوف نے' مختصراً یہ کہونگا کہ میں یہی تجویز کرتا ہوں کہ یہ قرار داد بحث کے لئے ایڈمٹ کر لی جائے ۔ شکریہ ۔

جناب سلیم سیف اللہ خان : جناب سپیکر! میں غفور خان کا بہت مشکور ہوں اور اپوزیشن لیڈر کا بھی جو اس وقت موجود نہیں ہیں لیکن انہوں نے پہلے ہی اپنی تقریر میں فرمایا تھا کہ صوبے کے حقوق کے لئے اپوزیشن کی طرف سے ہم مکمل طور سے حکومت کی حمایت کرتے ہیں اور جہاں تک اس مسئلے کا تعلق ہے تو کچھ تھوڑا بہت میرا بھی تجربہ رہا ہے بطور وزیرصنعت اس صوبے میں اور جناب سپیکر! میں اس وقت لمبی تقریر نہیں کرنا چاہتا لیکن بیروزگاری کے جو حالات ہیں اس سے میرے خیال میں آپ بخوبی آگاہ ہیں ۔ اس وقت اس صوبے کے جو حالات ہیں اگر انڈسٹری کے لئے کوئی خصوصی پیکج نہ دیا گیا تو' اور جتایا یہ جاتا ہے کہ عالمی ادارہ 'ورلڈ بینک 'آئی ایم ایف وغیرہ وغیرہ نہیں چاہتے کہ سبسڈی یا پیکجز دیئے جائیں ۔ تو میں سمجھتا ہوں کہ اگر ہم ایک خود مختار ملک ہیں تو ہمیں آئی ایم ایف سے زیادہ پتہ ہے کہ اس ملک کے لئے کیا چیز بہتر ہے ۔ میں یہ سمجھتا ہوں کہ اگر صوبہ سرحد کو کوئی خصوصی مراعات نہ دی گئیں تو' غفور خان صاحب نے یہ صحیح فرمایا ہے کہ آج برطانیہ میں یہ ہو رہا ہے ' امریکہ میں یہ ہو رہا ہے' اور آج کنیڈا میں ایسے علاقے ہیں جن کو خصوصی مراعات دی جاتی ہیں اور اب تو یہ بھی سننے میں آیا ہے کہ

وفاقی حکومت یہ بھی سوچ رہی ہے کہ جو تیل کراچی آتا ہے وہاں سے جو Freight اس وقت ------------(قطع کلامی)

Mr. Speaker: Saleem Khan! Why not ask for the leave of the House for admission.

جناب سلیم سیف اللہ خان : جناب سپیکر! میری بھی یہ گزارش ہوگی کہ اس کو ایڈمٹ کیا جائے اور اس پر -------- (قطع کلامی)

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that adjournment motion No.139, moved by Ghafoor Khan Jadoon, M.P A may be admitted for discussion?

(The motion was carried)

Mr.Speaker : Admitted accordingly for discussion.

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک) . جناب سپیکر صاحب! هسے یو ستاسو په وساطت سره د سلیم خان صاحب نه پوښتنه کومه چه هغوی وائی چه دلته لیډر آف دی هاؤس دا یقین دهانی ټول هاؤس ته ورکړے ده چه د دے صوبے د حقوقو د پاره لیډر آف دی اپوزیشن سره مونږ مکمل تعاون کوؤ-سلیم خان صاحب نه زه ډیر په احترام سره دا پوښتنه کول غواړمه ،چه لیډر آف دی اپوزیشن چه کومه یقین دهانی ورکړے ده تاسو هغه مونږ ته یادوئ ،خو په خپله پرےعمل نه کوئ-

توجہ دلاؤ نوٹس

Mr. Speaker : Mr.Iftikhar-ud-Din Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No.195 in the House

جناب سلیم سیف اللہ خان . ځما Personal explanation باندے جناب سپیکر دا خوزیاتے کونی تاسو چه ماته ----

جناب سپیکر: بعضے بعضے Explanation د کپ وی د هغے جواب مه کونی جی بس کینئ ۔اوشوه جی ۔

جناب سلیم سیف اللہ خان: مهربانی، مطلب کپ دے، وزیر صاحب چه څه او فرمائیل هغه کپ وو ۔ما هم دا صرف اووے ۔

Mr. Speaker: Mr. Iftikhar-ud-Din Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No.195 in the House.

تحصیل دفتر لاچی کی تعمیر نو

جناب افتخار الدین: جناب سپیکر صاحب ډیره مهربانی "۔ میں آپ کی توجہ ایک اہم اور عوامی مسئلہ کی طرف دلانا چاہتا ہوں اور وہ یہ کہ گزشتہ دور حکومت میں لاچی میں تحصیل بلڈنگ بنائی گئی تھی لیکن تاحال تحصیل ریکارڈ پر نہیں جس کی وجہ سے عوام میں کافی بے چینی پائی جاتی ہے لہذا اس پر بحث کی جائے ۔" جناب سپیکر صاحب! دا یوه داسے مسئله ده، دا تیر شوے څومره حکومتونه وو، په لاچئ کښ تحصیل اعلان اوشو، تحصیل جوړ شو، تحصیل لاړو، تحصیل راغلو ۔خو بهرکیف هغه خو به زه دا وایم چه یو زبانی جمع خرچ سلسله به روانه وه خو دے تیر حکومت داسے یوکاراوکړوچه بلډنګ ئے هم جوړ کړو، د بلډنګ ا فتتاح هم اوشوه، معلوما ت چه ما اوکړل نو د تحصیل په ریکارډ باندے هیڅ هم نشته، اوس خلقو سره دا سوچ دے چه بهانی دا دی څه؟ اوحقیقت دا دے چه دا خومونږه سره ډیر زیاتے دے، ما د دے وجه نه دا ضرورت محسوس کړو چه زه د دے څیز معلومات اوکړم چه آیا که داغلط څیز وی، نوپکار دا ده چه د هغوی خلاف دِ قانونی کارروائی ا وشی، عوامو سره زیاتے دے چه بلډنګونه مو ورته جوړکړل افتتاح مو ورته اوکړه، نن وائی چه لاچی تحصیل نشته جی نو دغه وجه نه ما دا ضرورت محسوس کړو

Mr. Speaker: Honourable Minister,

<u>وزیر خوراک</u>: جناب سپیکر صاحب ، منسټر صاحب خوخبره کوی هغوی سره جواب شته خو زه به جواب ورکړمه دا چه کوم محترم ممبر ، افتخار الدین خټک صاحب چه د کوم تحصیل خبره کوی د دے تحصیل Announcement چرته په اخبارکښ مونږه کتلے نه دے که دوی چرته کښ لیدلی وی نو وی به ، دوی چه دکوم بلډنګ خبره کوی -------

<u>جناب افتخار الدین</u> ، جناب سپیکر صاحب ،

<u>جناب سپیکر</u> : دوی جواب تاسو له درکړی نو بیا تاسو خبره اوکړنی -

<u>جناب افتخار الدین</u> ، نه جی زه یو عرض اوکړم چه جناب منسټر صاحب چه په کوم فلور باندے ولاړ دے ، ډیر ذمه وار سړے دے ، ګپ دِ نه جوړه وی ، دا تقریباً څلور پنځه ځله د دے اعلانات شوے دی - آفتاب خان اعلان کړے دے میرافضل خان دِ خدائے اوبخښی ، هغه اعلان کړے وو - او د ده نه مخکښے ارباب جهانګیر اعلان کړے وو - آفتاب خان دوباره ، نوځه دے ته حیران یمه جی -----------

<u>جناب سپیکر</u> : د هغوی Explanation ته غوږ کیږدئ نو بیا تاسو ته یوحق دوباره هم شته چه خبره اوکړنی کنه جی - مینځ کښ خبره مه کونی هغه پورا خبره مکمل کړے -خیر دے بیا تاسو دوباره خبره اوکړنی -

<u>وزیر خوراک</u> ، جناب سپیکرصاحب هلته دوی د کوم بلډ) چه ذکر کوی افتخارالدین صاحب ، زه د دے خبرے بالکل تائید کومه چه دے ټولو حکومتونو خبر دی او ټول حکومتونه د دوی په مخکښے جوړ شوے دی او په دے پاتے شوے دی - دا که میرافضل خان وو ، دا که آفتاب خان وو ، د دے ټولو سره د دوی ډیر خوشګوار تعلقات هم پاتے شوے دی - او دا ټول خلق هلته لاچئ ته تلے دی خو دا یوه خبره زه کومه چه دے دکوم بلډنګ ذکرکوی ، د دوی ډیره دلچسپی ده ، دوی هلته کښ ډیرے جلسے کړی دی زه

پکښې پخپله هم موجود وومه ـ ډیماند دوی کړے دے ـ د هغه خانے د خلقو به مطالبه وی ـ خو دا بلډنګ د تحصیل د پاره نه دے جوړ شوے۔ دا دَ بارانی پراجیکټ بلډنګ دے، هلته کښې جوړ شوے دے، روان دے او په دے باندے د پراونشل ګورنمنټ هیڅ اراده نشته دے، په لاچئ کښې د تحصیل د جوړولو۔

جناب افتخار الدین : جناب سپیکرصاحب! یوخو دا داسے قصه ده چه محومره پورے د منسټر صاحب د خبرے تعلق دے ـ زه دا ورته ونیلے شم چه دوی دِ نن هم لاړ شی۔ اوس دِ لاړ شی چه هلته کوم ستون لګیدلے دے، چه په هغے د تحصیل بلډنګ ستون لګیدلے دے ؟که بارانی پراجیکټ ستون لګیدلےدے ؟ حقیقت دا دے...... (قطع کلامی)

وزیرخوراک۔هلته چه کوم ستون لګیدلے دے۔ (قطع کلامی)

جناب سپیکر: تاسو کینئ چه هغه خبره ختمه کړی۔

وزیرخوراک، د ډیپارټمنټ خبره کوم۔

جناب افتخار الدین، کم ازکم د دے ډیپارټمنټ چه کوم نمه وار منسټر دے هغه د دے محیز جواب راکړی، دے خو هسے ګپ لګوی۔دا خو... (قطع کلامی)

جناب سپیکر: دا یو شے وی، دے کښې محه خبره نه وی۔

جناب افتخار الدین ، نه جی هغه خو صحیح ده،خو دا هسے ګپ لګوی ـدے نه دِ ګپ خو نه جوړوی کنه۔

جناب سلیم سیف اللہ خان ، خما هم دا ګزارش دے ـ خاص کر فرید خان خو خپله خټک دے او دکرک ضلع سره ئےتعلق دے۔ نو خما خو دا امید وو، ولے چه لاچی علاقے کښې اکثر خټک آباد دی ـنو خما خو دا خیال ووچه دے به د خپلے قبیلے د فائدے خبره به کوی او حمایت به کوی نوزه دوی ته دا پُر زور اپیل کومه چه د خټکو د فائدے خبره کوه۔

وزیرخوراک، زه دسیلم خان ډیر مشکور یمه ـدے جی خمونږ خوږئے دے۔ دے

چه کوم دے، خمونږه عزیز دے او د رشتے په لحاظ سره خمونږ برخوردار دے۔ نو زه چه کومه خبره کوم، د لکی ضلعے خبره راغله د اصولو مطابق، مونږ خو د ټولو خلقو خدمت کوو۔ یعنی د لکی ضلعے خبره راغله ما Categorically اووے چه د لکی ضلعے د ختمولو هیڅ تجویز چه کوم دے، ځکه چه ځما د مروتو سره هم دلچسپی ده، یواځے د ختکو خبره نه ده، مونږه داسے پارټئ سره تعلق ساتو چه دا ټول خمونږه رونړه دی۔افتخارالدین صاحب چه کومه خبره کوی، دا درسته ده چه په تیر حکومت کښې دیر زیات منستران وو، نو په هغوی کښې یومنسترصاحب تلے دے، هلته کښې د بارانی پراجیکټ په بلډنګ باندے تختئ لګولے ده، اوس خو حکومت هغه تختئ بندے کړی دی که لګیدلی وی نو زه ورله تسلی ورکوم چه هغه تختئ به مونږه کوزه کړو او چه د ځه د پاره جوړ دے د هغے تختئ به پرے مونږ اولګوؤ۔

<u>جناب افتخارالدین</u>، جناب سپیکرصاحب! زه د منسټر صاحب په نوټس کښې دا ځیز راوستل غوارم چه دا په ریکارډ شته دا تحصیل بلډنګ د اے ډی پی سکیم دے او هغه اے ډی پی به درته زه راوړمه، نو زه د دے وجه نه دوی ته وایمه چه تاسو لږه مهربانی اوکړنی دا خبره ځه داسے دغه نه ده چه په کوم شکل کښې تاسو اخستے ده۔

<u>جناب سلیم سیف اللہ خان</u> ، جناب سپیکر صاحب! ځما صرف دا ګزارش دے چه په ماماګانو باندے خو خُوریان چه دی هغوی دیر ګران وی، نو زه خپل ماما ته دا ګزارش کومه چه دا خبره اومنه۔

<u>Mr. Speaker:</u> Mian Muzaffar Shah, MPA to please move his Call Attention Notice No.196

ضلع نوشہرہ کے قیدیوں کے مقدمات کا غیر ضروری التواء

<u>میاں مظفر شاہ</u> ، توجہ دلاؤ نوٹس نمبر۱۹۶ سر! ضلع نوشہرہ میں پچھلے چار ماہ سے جیل سے

لوگوں کو نہیں لایا جا رہا ہے اور مقدمات کے فیصلے نہیں ہو رہے اور بہانہ یہ کیا جا رہا ہے کہ پی او ایل کے لئے پیسے نہیں ہیں جس سے عوام' وکلاء اور جیل میں ملزمان کو کافی تکلیف ہے ۔ کیا حکومت اس طرف توجہ دیگی؟

جناب په نوښار کښې د څلور پنځو میاشتو نه عدالتونه هم دغسے ناست دی٬ سیشن کورټس ٬سول کورټس ٬سینئر سول جج ٬نور مجسټریټس٬ او څومره چه جوډیشل مجسټریټ دی او یو کس د پېښور نه ٬بد قسمتئ نه نوښار جیل زوړ شوے وو هغه Demolish شوے دے او هلته کښې په بل جیل هم د ډسټرکټ لیول کښې نشته نواوس هغه ټول قیدیان که107 کښې دی که 109 کښې وی که د 302 مجرمان دی که هر څه چه دی٬ هغه واپس پیښور ته راځی ٬او واپس هغوی څوک نه٬او خبره دا کوی جیل والا او ایډمنسټریشن هم٬ چه دپی او ایل د پاره پیسے نشته٬ نو کوم خلق چه هغه په اکثر دے کښې مونږه کورو تاسو او مونږه ټول هم وکیلان پاتے شوے یو چه99% خلق چه کو م دے٬ هغه یا بے گناه وی یا Cases ئے Weak وی او ډیر زر یا په ضمانت یا په بل څیز باندے اوځی۔ لیکن دے څلورو پنځو میاشتو نه هیڅ کارروانی نه کیږی او بالکل هر څیز د دے وجه نه Suspend دے نو دا پراونشل گورنمنټ دے مهربانی اوکړی چه دے طرف ته دِ توجه ورکړی۔

جناب سپیکر ،جی آنرایبل منسٹر پلیز ۔

جناب سلیم سیف اللہ خان ، دا صرف د نوښار یا د پیښور٬ صرف پشاور یا نوشہرہ کا مسئلہ نہیں ہے جناب سپیکر یہ پورے صوبے میں ---(قطع کلامی)

جناب سپیکر: سلیم خان کال اټنشن دے٬ ټانم هم ختمیږی ۔ته وانی د ټولے صوبے ------

جناب سلیم سیف اللہ خان٬ نه جی خما صرف دا عرض دے چه یو غریب یو میاشتے ته راغلے وی او پکښې شپږ میاشتے تیرے کړی٬ دا هم ظلم دے٬

نو کم از کم د دے څه بندوبست دِ اوکړی۔

محترمه بیگم نسیم ولی خان، محترم سپیکرصاحب! دا مشکلات شته، په دے ضمن کښې که ستاسو فکر وی، خبره خوماله کول پکار نه دی ځکه چه ستاسو خبره چه کال اټنشن نوټس دے،خو د حکومت د اسانتیا د پاره خبره کوم چه د جیل کمیټئ یو رپورټ وو، په هغے کښې مونږ یو Suggestion کړے وو چه ورے ورے مقدمے چه درے یا څلور میاشتے قید پکښې وی او دا خلق پکښې وی، مونږ جیل ته تلی وو، د جیل دوره مو کړے وه او د هغې رپورټ کښې مونږ دا ریکوسټ کړے وو چه حکومت دِ داسے کوشش اوکړی، بلکه لاء منسټر صاحب ته به وایم چه هغوی دِ یوه ورځ مخصوصه کړی چه په جیل کښې عدالت لګی او واړه واړه Cases ورته پیش کیږی نو د دے خلقود اورو راورو د تکلیف نه به هم خلق خلاص وی او دا واړه واړه Cases به هلته کیږی نو دا تجویز قابل قبول وی نو دا خبره دِ اوکړی۔

Mr. Speaker: Honourable Minister please.

وزیرقانون و پارلیمانی امور، زه د مظفرشاه صاحب د بیگم نسیم ولی‌خان صاحبه اوآنریبل ممبرسیلم سیف الله خان مشکوریمه۔ زه ستاسو په خدمت کښې او ستاسو په وساطت دا عرض کومه چه زه پخپله مردان جیل ته تلے وومه او هلته هم دا پرابلم وو، د نوښار خلق هم هلته وو۔ بیا د کوهاټ جیل ته هم تلے ووم، هلته هم دا پرابلمز وو خوخمونږه د لاء اینډ پارلیمانی افیرزدے باره کښې یو کیبنټ کمیټئ جوړه شوے ده، نو هغے کښې Decision کړے وو چه رجسټرار هائی کورټ هم راغلے وو، هوم سیکرټری هم پکښې موجود وو۔ مونږ دا فیصله کړے وه چه اوس نن نه پس، تقریباً مونږ یوه هفته مخکښے میټنګ کړے وو، د دے سیشن نه یوه هفته مخکښے ،چه سیشن جج د قیادت لاندے هر یو ډسټرکټ کښې به هر یوه میاشت کښې، ډی سی ، ایس پی او سیشن جج به کینی او خپل پرابلمز به مونږ ته راکوی۔ او مونږ به

انشاء الله کوشش کوؤ چه هغه پرابلمز د هغوی حل کړو۔ دویمه دا خبره څنګه چه بی بی حکم اوکړو، دا مونږ Already آرډر کړے دے چه لوکل مجسټریټ چه دے هغه خوامخوا هره میاشت کښې به جیل ته ځی او 107 109 کسان، زه پخپله جیل ته تلے ووم نو ما هلته هم دا مجسټریټ مے خان سره بوتلے وو او د کوهاټ جیل نه او د مردان جیل او کوم جیل ته زه تلے یم، د سوات جیل نه مونږ خلق داسے هلته په ضمانتونو او په کیسونو فیصلے کړی دی۔ حکومت دا هم Instructions ورکړی دی خپل ډسټرکټ ته چه هغه مجسټریټان واستوی او بیا ریکوسټ هم کړے دے د هائی کورټ چیف جسټس صاحب ته چه هغه جوډیشل مجسټریټان چه دی هغه هم هره میاشت کښې د کورټ نه جیل ته لاړ شی او هلته دِ دا ورکوټی مقدمے فیصله کړی۔ خما یقین دے په دے عمل درآمد شروع دے او څنګه چه خما رور د پټرولو خبره POL خبره اوکړه، دے باره کښې دا ورته تسلی ورکومه اوس دا حالات داسے دی چه اوس خمونږ هغه ټول بلونه ریلیز شواو پیسے مونږه ورکړلے۔ انشاالله اوس دا تکلیف د پټرولو به هم نه وی او مجسټریټان به جیلونو ته ځی او انشاالله دا ورکوټی مقدمات به هغوی فیصله کوی۔

Mr. Speaker: Honourable Humayun Saifullah Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No. 199.

جناب همایون سیف الله خان، هغه مے جی واپس کړے دے جناب منسټر صاحب Explain کړے دے۔ما واپس کړو۔

جناب محمد ہاشم خان (وزیر تعلیم)، سپیکر صاحب ما مطمئن کړو۔

Mr. Speaker : Honourable Abdul Subhan Khan, MPA to please move his Call Attention Notice No 203

بخشالی نالہ کی ناقص تعمیر

جناب عبد السبحان خان ، شکریہ ۔ جناب سپیکر صاحب ! میں آپ کی وساطت سے ایوان کی توجہ ایک اہم اور فوری توجہ طلب مسئلہ کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں کہ بخشالی خوڑ پر ایک معلق پل گذشتہ دور حکومت میں بنایا گیا تھا لیکن اس پل پر کوئی انسان نہیں جا سکتا ہے اور ناقابل استعمال ہے جس پر قومی دولت کا ضیاع ہو چکا ہے ۔ اس اہم اور قومی مسئلہ کو متعلقہ کمیٹی کے حوالے کیا جائے تاکہ قومی امانت میں خیانت کرنے والوں کا محاسبہ ہو سکے جی ۔

دا یو معصوم شان کال اتینشن دے، هغه بله خما په خیال زه به خپله بدقسمتی اوگنړم چه کله خما سوال وی نو Concerned منسټر صاحب چرته په بل ضروری دسکشن کښې مصروف وی، که ما ته ئے لږه توجه اوکړه۔ دا د کپ د فنډ نه جوړ شوے وو، په هغه خل چه ما دا سوال اوکړو او ستاسو په دیره دیره مننه سر۔ هغے باندے دا خما په خیال باندے یولس لکهه دی که نهه لکهه روپئ هسے ضائع شو ے دی۔ لکه په ډیران چه سړے سیمنټ واچوی ۔ نو که دا تاسو مهربانی اوکړئ او منسټر صاحب دے سره متفق شی چه یره په دے کښې دا پیسے څنگه بےځایه تلی دی، ولے ضائع شوے دی چه آئنده د پاره د داسے کارونو تدارک اوشی نو چونکه وخت لږ دے زه پړے زیات وخت نه اخلمه خوخما دا توقع ده چه منسټر صاحب به دے سره متفق وی اوخما دا ریکوسټ به منظور شی۔

جناب سپیکر، انکوائری دِ پکښې منسټر اوکړی کنه ۔

وزیرخوراک، سپیکر صاحب ! دا کال اتینشن ماته اوس ملاؤ شو او محترم ممبر سبحان صاحب چه کومه خبره اوچته کړه ۔دا د بخشالی کښې چه کوم پل دے چونکه دا یوخو داسے ده چه د دے پورے ضرورت چه راشی، داسے مسئلے وی نو د دسترکټ کونسل فنډ چه کوم دے چه هلته کښې دسترکټ کونسل سره دے، هغه خمونږه ممبرانو صاحبانو ته مونږه خواست کړے دے

چه دا تاسو هغوی ته چه کوم ضروری کارونه دی هغه د ډسترکټ کونسل خلقو په نوټس کښې راولئ او په هغوی باندے ،فوری طورسره پکار دے چه دا مسئله حل شوے وے ۔خما خیال دے که خمونږ ممبر صاحب دا مسئله هلته کښې د ډسترکټ کونسل ایډمنسټریشن سره اوچته کړے وے یا اوچته کړی نو د هغې انتظام به اوشی، خو دا چه کوم دوی وائی زه په دے کښې به انکوائری هم اوکړمه،معلومات به هم اوکړمه او دے به ماته دفتر ته راشی او انشا الله څنګه ضروری ګڼړی چه کوم خمونږ د ډیپارټمنټ په فنډ باندےکیدے شی هغه به زه ورته اوکړمه ۔

<u>جناب عبدالسبحان خان</u>: زه، ترڅو پورے چه آنریبل منسټرصاحب په دے فلور باندے کومه وعده اوکړه، کیدے شی هغه دے پورا کړی، خوخما ګزارش دا دے چه په دے باندے د ډسترکټ کونسل نه کومے پیسے ضائع شوےدی که هغه کمیټئ ۔۔ (قطع کلامی)

<u>جناب سپیکر</u>: دانکوائری خبره نے اوکړه،هم دا نے اووے۔

<u>جناب عبدالسبحان خان</u>: ښه جی دانکوائری خبره نے اوکړه ۔

<u>وزیرخوراک</u>، جناب سپیکرصاحب یوه خبره زه کول پکښې غوارمه۔هغه وخت کښې، زه معافی غوارمه،چه هغه وخت کښې دوی دغه پیش کوؤ نوما سره دا هیلتھ منسټر صاحب راغے، ډیره ضروری خبره نے کوله ۔نو خما توجه دے ته نه وه ۔اوس جی زه په دے خبره پوهه شوم، په دے کښې به انکوائری هم کومه ۔او دا خبره ورته کومه چه سبحان خان ستاسو په وساطت سره مونږه خو چه وعده کوؤ، خبره کوؤ،کلکه کوؤ۔کله هم خپلو خلقو سره بےوفائی نه کوؤ۔ بالکل تسلی ساته چه زه خبره کوم، زه به په دے باندےکلک ولاړ یمه او تا د پاره ،تا به زه را وغوارمه زه به په دے کښې مکمل انکوائری کومه ۔مونږه د ژبے کلک یو۔

<u>جناب پیرمحمدخان</u>، خبره داسے ده چه هغه هلته کښې کال اټینشن پیش کوئ۔

او دلته کښی منسټران ناست وی خپلو کښی خبرے کوی ـنو دا طوفان صاحب دِ مہربانی اوکړی، دے هیلتھ منسټر له دِ دفتر کښی ټائم ورکوی، د دفتر دروازے دِ پرے نه بندوی چه دے هلته تلے شی بیا۔

<u>وزیر خوراک</u> ،بیا به نه کوؤ۔

<u>Mr.Speaker :</u> Haji Muhammad Yousaf Khan Tarand, MPA to please move his Call Attention Notice No.204.

(تالیاں)

<u>حاجی محمد یوسف خان</u> ، جناب سپیکر ! زه ستاسو بے حد مشکور یم چه په دے شپارسو ورخو، اوولس ورخو اجلاس تیریدو سره سره ماته دا یوه موقعه راغله چه زه د خپلے حلقے متعلق هم څه گزارش اوکړمه۔ جناب سپیکر!---

<u>جناب سپیکر</u> ، حاجی صاحب For the frist time ما لږ خپل روټین کښی Change کړے دے۔ اوس هم ستا سو نمبر نن نه راتلو خو رښتیا خبره دا ده چه د نجم الدین خان یو دغه وو هغه ستاسو نه مخکښے وو۔ هغه ما روستوکړو او تاسو مے راوستی۔

چترپلین تا کوٹ بٹگرام روڈ کی خستہ حالی

<u>حاجی محمد یوسف خان</u> ، جناب سپیکر! زه ستاسو مشکوریمه ۔میں آپ کی وساطت سے حکومت کی توجہ ایک اہم اور فوری نوعیت کے مسئلے کی جانب دلانا چاہتا ہوں کہ KKH کا چتر پلان سے تاکوٹ بٹگرام تک کا حصہ نہایت خراب ہو گیا ہے بلکہ روڈ میں اتنے کھڈے پڑ گئے ہیں کہ گاڑیوں کو روڈ پر چلانا مشکل ہوگیا ہے جس کی وجہ سے عوام کو بے حد تکلیف ہے 'لہذا فوری طور پر روڈ مرمت کرنے کا انتظام کیا جائے ۔

جناب سپیکر! بټگرام یو ضلع ده او د هغے سارھے تین لاکھ آبادی ده۔ مونږ سره د هغے آمدورفت د پاره دوه رودونه دی ـیو دا شاهراه ریشم دے چه زه ورته شاهراه شرم وایم او بل د اوګئ نه بټگرام رود دے۔ نو د اوګئ بټگرام رود خو حالات دا شو چه هغه مخکښے نه Approved وو، د هغے کهلاوول

او بلیک ٹاپنگ منظور وو، د موجوده حکومت په راتلو باندے د هغے نه فنډ ختم کړو او د هغے په نتیجه کښې چه کوم کار هلته په درے څلورو کلومیټرو باندے شوے دے نو هغه دے پوزیشن باندے دے چه اوس په هغے باندے گاډي نه شي تلے ـ څکه چه مزید په هغے باندے تارکول اچول یا روڑے اچول یا دهغے Compaction چه کوم دے هغه نشي کیدے نو هغه وجه نه هغه د گاډو د آمد ورفت د پاره بالکل بند شو مونږ سره متبادل روډ دغه وو د هغے نتیجه دا ده چه دا روډ حویلیاں نه شروع دے او په ډسټرکټ ایبټ آباد کښې او ډسټرکټ مانسهره کښې چه د دے کوم پورشن دے هغه قابل استعمال دے او هغه د دے قابل دے چه گاډي پرے تلے راتلے شي ـ لیکن بدقسمتئ نه چه کوم ځائے نه دبټگرام ډسټرکټ حدود شروع کیږي د چترپلین نه تر تاکوټه پورے دا د بټگرام ډسټرکټ په مینځ ایریا کښې دا تیر اوځي۔ دا خما په خیال تیس نه ترچالیس کلومیټره پورے ایریا ده دا دومره خرابه شوے ده۔ تاسو یقین اوکړئ په هغے باندے گاډے څوک نشي بوتلے ـ بلکه اوس چه کوم هغه ټیکسي گاډي دي یعني ټورسټ دي یا بسونو والا دي هغوی اوس احتجاج کوی چه په دے روډ باندے مونږ خپل گاډي نه شو بوتلے۔ نو زه ستاسو په وساطت باندے منسټر صاحب په خدمت کښې دا عرض کومه چه مهرباني دي اوکړي که دا د دوی اندر وی او که دا د وفاق وی نو کم از کم دومره دِ اوکړي چه هغه کهدے په هغے کښې ډکے شي او هغے له دومره پیسے ورکړي چه د هغے مرمت اوکړے شي چه دومره شي چه د گاډو د استعمال د پاره قابل شي ـ

<u>جناب سپیکر</u>: جی۔

<u>وزیر آبپاشی و آبنوشی</u>: مسټر سپیکرصاحب ! ډیره مهرباني، دے یوسف خان چه کومه خبره ده، مونږ بالکل دے سره اتفاق کوو۔ او دا چه کوم روډ دے حویلیاں ټو تهاکوټ دا این ایچ اے سره دے او مونږ دوی ته دا تسلي ورکووم

چه زه به نن خبره اوکړم خیر نن خو هغوی نه وی، سبا چئیرمین این ایچ اے سره به خبره اوکړم چه د دےمرمت زیات ضروری دے، پکار دا دی چه زر تر زره د دے مرمت اوشی، ولے چه دا ټوله علاقه په دے پرته ده۔او انشاء الله کوشش به کوؤ چه صوبائی حکومت مرکزی حکومت ته دا ریکوسټ اوکړی چه دا زرتره زر جوړ شی۔

جناب یوسف خان، زه د منسټر صاحب شکریه ادا کومه او دا یقین لرم چه هغوی به دا اوکړی۔

Mr. Speaker: Haji Muhammad Adeel, honourable Deputy Speaker, to please present before the House the Preliminary Report of the Public Accounts Committee for the year, 1994-95 under rule 161 of the Rules of Procedure and Conduct of Business Rules 1988. Haji Muhammad Adeel Deputy Speaker, please.

Haji Muhammad Adeel (Deputy Speaker): Thank you Mr. Speaker! sir I beg to present the Interim Report of the Public Accounts Committee on account of the Government of N.W.F P for the year, 1994-95 under rule 161 of the Provincial Assembly Business Rules, 1988. Thank you.

Mr.Speaker: The report stands presented

جناب پیر محمد خان ؛ جناب سپیکر صاحب ! زه دے باره یو ریکوسټ کوم دغه کښې یوه پیره بیا تاسو ته دغه راغلے وو، دا پیره نمبر 622 page دے 191، هلته کښې هغوی بیا درخواست کړے وو۔ دا په پی اے سی کښې دراپ شوے وه، اوس تاسو هغه کیس راغلے دی ۔دا یو ترے Pending کړے د دے

نه علاوه نور دغه کړی

جناب سپیکر: کوره جی خما خبره واورئی ۔اوس به ټول Present کیږی هغه به بیا مونږ اوګورو دے آفس ته ونیلی دی ۔ما آفس ته ونیلی دی هغوی به خپل نوټس هر څه برابروی بیا ګورو چه Whether we have got the review powers یا څه هغه بیا Separate څیز دی د هغے Deletion بیاAny time کیدے شی په هغے باندے څه پابندی نشته ۔

جناب پیر محمد خان: هسے دیپارټمنټ رالیږلے دے جی ۔

جناب سپیکر: دیپارټمنټ رالیږی او که هرڅوک رالیږی هغه په هغه وخت سره به دغه کیږی ۔ Deletion د دے نشی کیدے بیا Subsequent amendments کښې یو څیز کښې راشی ۔یا اپیل د یو سړی Accept شی یا څه داسے Provision وی او په لاندے نو هغه بیا د هغے نه لرے کیدے شی یا هغه بیا دوباره اسمبلئ ته راځی ۔

جناب پیر محمد خان: بل په دے باندے بعضے ممبرانو دا خیال دے، لیډر آف دی اپوزیشن هم دا سوال رالیږلے وو چه دوی که په دے کښې ټانم راکړی چه مونږ دا اوګورو او بیا پرےDiscussion اوکړو نو دا د هغوی هغه ریکوسټ دے ۔

جناب سپیکر: ښه جی اوس خو هاؤس ته پیش کیږی ۔بیا بیا کوی چه څه دغه وی ۔ The Report stands presented. Haji Muhammad Adeel, honourable Deputy Speaker, to please move that the Preliminary Report of the Public Accounts Committee for the year, 1994-95 may be adopted.

Haji Muhammad Adeel: Mr. Speaker Sir, I beg to move that the Interim Report of the Public Accounts Committee on the

accounts of Government of NWFP for the year 1994-95 may be adopted at once.

جناب سلیم سیف اللہ خان، جناب سپیکر!

جناب سپیکر، جی۔

جناب سلیم سیف اللہ خان ، جناب سپیکر پہ دےکبں دا گزارش دے لکه پیر محمد خان صاحب اوفرمائیل If we could be given some time to go through دا خو نن مونږه ته تیبل شوے دے چه دا لږ اوګورو او بیا پہ بل خل تاسو یوه ورځ مقرر کړئ پہ دے باندے ممبران اظہار خیال کول غواړی، دے کبں څه ډیر اهم قیصے دی نو که دامہربانی تاسو اوکړئ جی۔

جناب سپیکر: پروسیجر دا دے چه دا شے دا چه دوی کوم وائی دا بالکل چرته نشته، څکه چه طریقه کار دا دے، پبلک اکاونټ کمیټی دے هاؤس جوړه کړے ده، پبلک اکاونټ کمیټئ خپل سفارشات کړی دی او هغه تاسو ته اوس Present کوی او پبلک اکاونټ کمیټئ ممبران چه دی، هغه دوی Sign کړے دی او چیئرمین، ټهیک ده ۔ نو دے کبں داسے څه Provision چرته هم نشته دے، اوس د دے هاؤس خوښه ده چه Presentation به نے ورته کوؤ چه هغوی نے Approve کوی که نه ۔نه ډسکشن به پہ څه باندےکوی ۔یو څیز دے هغه ډائریکټ راخی ۔جی۔

حاجی محمد عدیل ، جناب سپیکر ! اگر کوئی محترم ممبر رولز سے ہٹ کر کوئی بات کرنا چاہتا ہے تو وہ رولز کا حوالہ دے کہ کس رول کے تحت اس پر بحث ہوسکتی ہے ۔ میں تو یہ سمجھتا ہوں کہ رولز جو ہیں ان میں تو یہ ہے کہ Adopt آپ نے کرنا ہےکیونکہ جیسے آپ نے بھی فرمایا ہے کہ پبلک اکاؤنٹس کمیٹی آپ کی اسمبلی کے اعتماد کیساتھ بنی ہے۔ شکریہ۔

Mr.Speaker : I read it again. Haji Muhammad Adeel, honourable Deputy Speaker to please move that the Preliminary Report of the Public Accounts Committee for the year, 1994-95 may be

adopted.Haji Muhammad Adeel, honourable Deputy Speaker

Haji Muhammad Adeel: Mr Speaker sir, I beg to move that the Interim Report of the Public Accounts Committee on the accounts of the Government of N W F P for the year, 1994-95 may be adopted at once.

Mr Speaker: The motion before the House is that the Preliminary Report of the Public Accounts Committee, may be adopted. Is it the desire of the House that the Report of the P A.C may be adopted?.

(The motion was carried)

Mr.Speaker: The Report is adopted The sitting is adjourned and we reassemble on Monday instant. Thank you

(اسمبلی کا اجلاس 22 نومبر 1997ء بروز پیر صبح دس بجے تک کے لئے ملتوی ہوگیا)